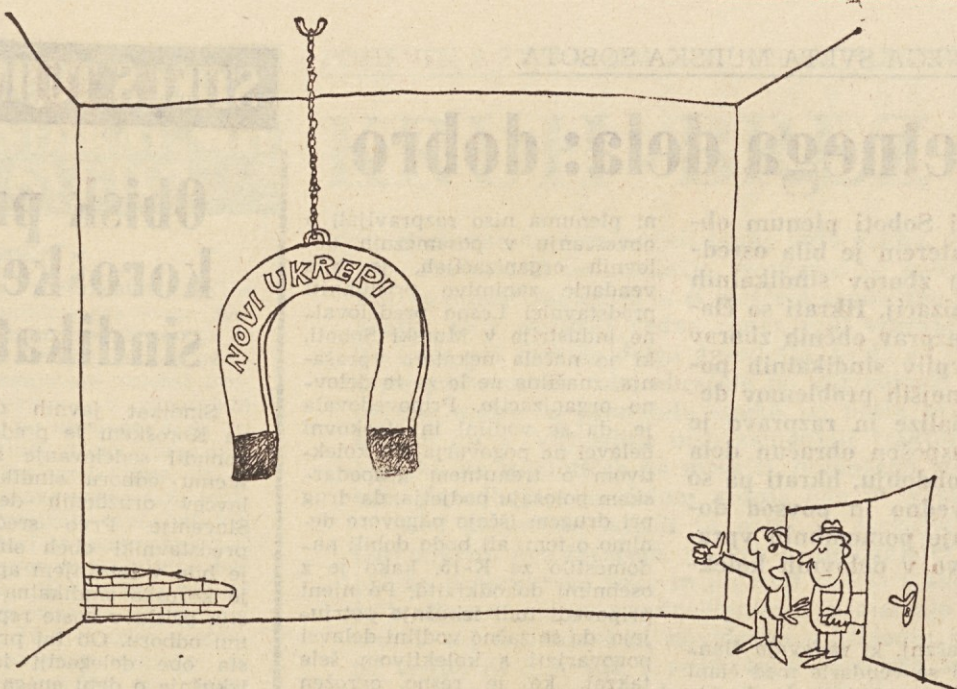

DELAVSKA ENOTNOST

PROLETARCI VSEH DEŽEL — ZDRUŽITE SE!

SOBOTA, 10. JUNIJA 1967

Št. 22, leto XXIV

— Če bi imel kdo železen značaj ali železno voljo, bi ga pritegnilo, pa za zdaj slabo kaže...

Karikatura: ANDREJ NOVAK

OB II. KONGRESU SINDIKATA DELAVCEV STORITVENIH DEJAVNOSTI

BEOGRAJSKI DOPISNIK POROČA

KAKO OKREPITI STORITVENE DEJAVNOSTI?

Beograd, 9. VI.: Na to vprašanje skuša odgovoriti II. kongres sindikata delavcev storitvenih dejavnosti Jugoslavije, ki se je začel včeraj in bo končal z delom danes. Zato o njegovih sklepih še ne morem govoriti. Lahko pa povem to, da so predkongresne razprave, ki se na kongresu nadaljujejo, začetek razmišljanja o nekaterih načelnih vprašanjih, na katera tudi kongres ne more dokončno odgovoriti, ker zahtevajo sodelovanje drugih organov in organizacij, zlasti pa temeljito znanstveno proučevanje.

Tudi najosnovnejši statistični podatki razkrivajo bistvo problemov storitvenih dejavnosti. V 6000 delovnih organizacijah je zaposlenih 620.000 delavcev. Logično je torej, da v delovnih organizacijah, ki štejejo po vsej verjetnosti po 100 članov, marsikje pa tudi znatno manj, ne more

biti samoupravljanje zelo razvito, zlasti če vemo, da imajo v storitvenih dejavnostih marsikatero delovno organizacijo še vedno status ustanove. Status teh delovnih organizacij pa spet govori o tem, da v prenekaterem kolektivu ne poznajo dohodka, vsaj ne v polnem pome-

nu besede, ne da so zato poslovni odnosi nerazviti.

Veliko skrbj povzročajo storitvenim dejavnostim komune, pravzaprav gospodarski instrumentarij, ki ga določajo in s katerim vplivajo na poslovanje storitvenih dejavnosti. Ukrepi komun pa so čisto takšni, da zastopajo le interese občin, ne pa tudi dejavnosti, na katere se nanašajo. Prepogosto menjanje občinskih predpisov povzroča med drugim tudi nestabilnost gospodarjenja storitvenih dejavnosti, za katere so občinski predpisi to, kar so za druge dejavnosti zvezni instrumenti. Vendar v sindikatu storitvenih dejavnosti menijo, da je treba najprej pometati pred svojim pragom, torej spregovoriti najprej o problemih, ki jih lahko razrešijo delovne organizacije same.

V sindikatu storitvenih dejavnosti razmišljajo tudi o tem, kako v prihodnje povečati zaposlovanje v teh dejavnostih. Dejstvo je namreč, da so storitvene dejavnosti še vedno deficitarne v zaposlovanju in da je ta deficitarnost posledica nizke stopnje akumulativnosti. Ker pa so delavci, ki se v drugih dejavnostih pojavljajo kot presežek delovne sile, s svojim dosežnim delom soustvarili sklade, bi bilo logično, da bi te dejavnosti del svojega dohodka naložile v odpiranje delovnih mest zanje tudi v storitvenih dejavnostih. To ni v nasprotju z načeli delitve po delu, temveč le razširja naše pojmovanje samoupravljanja in daje temelje novemu samoupravnemu pojmovanju solidarnosti, ki smo jo doslej imenovali delavska solidarnost oziroma solidarnost delavskega razreda, zdaj pa bi lahko to poimenovali solidarnost samoupravljalcev.

VIKTOR SIREC

USTANOVNI OBČNI ZBOR MESTNEGA ODBORA SINDIKATA GRADBENIH DELAVCEV V LJUBLJANI

VSI SKUPAJ ALI VSAK ZASE?

Gradbeništvo Ljubljane po najnovejših podatkih zaposluje kar 42% vseh slovenskih gradbenih delavcev, ustvarja pa 47% vsega dohodka te gospodarske panoge. Zaradi tega bi gradbeništvo na območju mesta Ljubljane lahko šteli za nekakšnega reprezentanta razmer v slovenskem gradbeništvu. Po mnenju udeležencev ustanovnega občnega zbora mestnega odbora sindikata gradbenih delavcev v Ljubljani bi se najbolje storiti, če velikosti, pomembnosti, tipičnosti itd., gradbeništva na ljubljanskem območju mestnem območju ne bi preveč poudarjali. Dolžnost mestnega odbora sindikata gradbenih delavcev pa je, da kot predstavnik 14.175 gradbenih delavcev svojo dejavnost usmeri tako, da bo le-ta koristila tako neposrednim interesom članstva in družbe kot celote. Šele tedaj bo mogoče trditi, da Ljubljana pomeni središče, ki je lahko vzor drugim delovnim organizacijam v Sloveniji.

Tako uvedbo poročilo kakor tudi razprava na občnem zboru sta namreč potrdila, da gradbeništvo Ljubljane sicer bo leha za enakimi boleznimi kot celotno gradbeništvo v republiki in v državi, da pa kolektivi z dru-

gih področij svoje bolezni bolj učinkovito zdravijo. To še zlasti velja za podjetja izven slovenskih republiških meja. Temu nasprotno pa v Ljubljani marsikdaj prihaja do nepotrebnih konkurenč, ko posamezne de-

lovne organizacije tudi do polovice »zbijejo« ponudbo investitorjev, samo da bi sebi zagotovile delo in da bi »onemogočile« konkurente. Takšno licitiranje in igračkanje z lastno (Nadaljevanje na 2. strani)

OKROGLA MIZA O PROBLEMIH SAMOUPRAVLJANJA IN UVELJAVLJANJA SINDIKATOV

NAPREDOVALI BI LAHKO ŠE HITREJE

Pred bližnjima plenomoma RS ZSJ o samoupravljanju ter uveljavljanju sindikatov v sedanjih pogojih dela in gospodarjenja so se te dni zvrstili področni seminarji za predsednike občinskih sindikalnih svetov. Posvet osnovnega sindikalnega aktiva naj bi namreč pripomogel k temu, da bi lahko plenum razpravljal o najbistvenejših problemih in tokovih samoupravljanja in tako vplival na oblikovanje konkretne politične akcije sindikatov. Predsedniki občinskih sindikalnih svetov menijo, da bi morali razpravljati predvsem o naslednjih tezah: reforma in samoupravljanje, afirmacija samoupravljanja v delitvi dohodka, vsebina in oblike dela organov samoupravljanja, samoupravljanje in znanje, interna zakonodaja v delovnih organizacijah. S tem pa seveda ne zanikajo, da ne bi bila potrebna in koristna tudi razprava o drugih vprašanjih. (Nadaljevanje na 4. str.)

IZRAELSKA AGRESIJA

Od ponedeljka zjutraj, ko so izraelska letala napadla Združeno arabsko republiko, divja še ena vojna: orožje sedaj govori s svojim uničujočim jezikom ne samo v Vietnamu, temveč tudi na vsej fronti med Izraelom in arabskimi državami. Mir na svetu je tako postal še bolj ogrožen, še bolj se je povečala nevarnost splošnega spopada s katastrofalnimi posledicami za vse človeštvo.

Zato je več kot razumljiva zaskrbljenost vseh miroljubnih sil na svetu zaradi izraelske agresije in eventualnih posledic te agresije za ves svet; zato je tudi razumljiva ogorčenost vseh miroljubnih ljudi nad vlogo, ki jo je prevzel nase Izrael.

Predsednik Tito je to vlogo označil takole: »Tako kot pred desetimi leti je Izrael tudi tokrat nastopil kot agresor in orodje imperialistične politike sile in pritiska na suverene arabske države... Izrael je začel vojaške operacije, hoteč z orožjem vsiliti svojo voljo. S tem je Izrael prevzel vso odgovornost za izbruh vojnega spopada in za vse nedogledne posledice, ki izvirajo iz tega, za mir na svetu. Izraelsko agresijo je treba zaustaviti! To je dolžnost OZN, kakor tudi vseh vlad in miroljubnih sil na svetu.«

Tito nam je spregovoril iz srca, ko je obsodil izraelsko agresijo in se postavil ob stran Arabcev, ki branijo svoje zakonite pravice. Jugoslovani vemo še preveč dobro, kaj je agresija in kakšne so posledice vojne in prav zato tako odločno podpiramo vsa prizadevanja za ohranitev in za okrepitev miru na svetu.

Naš predsednik je takoj poudaril tudi to, da je OZN v prvi vrsti dolžna zaustaviti agresijo; njen Varnostni svet je res začel takoj tudi ukrepati. Njegov prvi poziv za ustavitev ognja je bil preslišan; kako bo z njegovim drugim pozivom?

Arabci so bili razočarani, ker v prvi resoluciji Varnostnega sveta ni bilo obsodbe Izraela kot agresorja in zahteve, da se vojne sile vseh držav, ki so zapletene v oboroženi spopad, vrnejo na položaje, ki so jih zavzele pred začetkom oboroženih akcij; pri tem so prezrli tisti del resolucije, ki govori o tem, da je ustavitev ognja šele prvi korak v obsežnejši akciji urejanja izraelsko-arabskega spora. Izrael, ki nastopa s pozicije sile, pa je prvi poziv Varnostnega sveta preslišal zato, ker si z orožjem želi izsiliti čimvečje ozemeljske pridobitve in šele nato iti na pogajanja, na katerih bi izsilil tisto, na kar je računal, ko je prijel za orožje...

Ne obsoditi izraelsko agresijo, dovoliti, da Izraelci iz te agresije skujejo zase kakršenkoli dobiček, bi pomenilo ne samo klorfuto v obraz vsemu arabskemu svetu, temveč tudi spodbuditi ne samo Izraelce, temveč tudi vse druge možne napadalce, da z orožjem izsilijo »ureditev« spornih vprašanj. Tudi zaradi tega so vse tiste sile na svetu, ki jim je res do miru, dolžne zagotoviti, da se Izraelcem njihova agresija ne bo izplačala...

Tovariš Tito je izjavil, da so naše simpatije na strani Arabcev; delovni ljudje socialistične Jugoslavije stojimo enotno za njegovo izjavo, da bomo storili vse, da pomagamo ZAR in drugim arabskim državam v njihovem pravičnem boju.

MILAN POGACNIK

Sampionka je res »šampionka«

stran 10

mercator

VEDNO IN POVSOD

REZERVIRANI STOLPEC

Marjan Poženel,

šef analitsko-planskega oddelka
Tovarne kemičnih izdelkov Ilirija,
Ljubljana

- Slovite kot dobri gospodarji. Kaj so pokazali obračuni za letošnje prve mesece?

Do konca aprila smo izpolnili svoj letni plan proizvodnje 35,3%, po vrednosti proizvodnje pa 34,97%. Zaradi majhne razlike v asortimentu proizvodov sta si podatka skoraj enaka...

V manjši meri so nam v letošnjih prvih mesecih porasle zaloge, vendar sta proizvodnja in prodaja kljub vsemu razmeroma dobro usklajeni. Ne glede na to, da smo znižali cene nekaterim svojim artiklom, je vrednost prodaje v letošnjih prvih štirih mesecih močno narasla v primerjavi s istim obdobjem lani. Cene smo znižali v povprečju za približno 3% in to v glavnem zavoljo višje produktivnosti, saj je le-ta v letošnjih prvih štirih mesecih narasla v primerjavi s istim obdobjem lani za 7%. Skratka, obračuni so pokazali, da smo dosegli planirani dohodek in bruto sklade.

Glede na našo rekonstrukcijo smo z rezultati gospodarjenja v prvih štirih mesecih nekako zadovoljni. Celotna rekonstrukcija nas bo namreč veljala blizu 1,5 milijarde starih dinarjev, kar ni tako malo, posebno če upoštevamo, da moramo vsa sredstva odrediti iz našega žepa. Naj ob tem še povem, da poslujemo brez kratkoročnih kreditov in da nikomur ničesar ne dolgujemo, medtem pa hkrati opažamo, da se naše terjatve do kupcev močno povečujejo, saj so v zadnjih mesecih porasle za 100%.

Vlado Kolmanič,

direktor elektrotehničnega podjetja
Blisk, Murska Sobota

- Kakšne gospodarske uspehe vam obetajo poslovna poročila, ki jih je sestavila vaša strokovna služba v prvih letošnjih mesecih?

Ne kaže slabo, ker smo začeli hitro »blažiti«
pritiske reformnih ukrepov. Opravili smo nadrobno analizo o gospodarjenju in poslovanju ter ugotovili, kateri stroški nas najbolj bremenijo in katere organizacijske pomanjkljivosti zavirajo porast storilnosti in poslovnosti. Po teh ugotovitvah smo seveda začeli tudi ukrepati. Najprej smo odpravili režijske ure. V prejšnjem obdobju se jih je toliko nabralo, da pri istem sistemu nagrajevanja in organizacije dela ne bi srečno končali poslovnega leta. Zaradi česar smo jih, kadar delavci iz tega ali drugega vzroka niso delali. Po novem na račun »nedela«
ni plačila, zato pa novi sistem nagrajevanja spodbuja delavce in organizatorje proizvodnje k večji storilnosti, boljši organizaciji dela in bolj racionalni tehnologiji. Primerjalni podatki med lanskim poslovnim letom in letošnjimi prvimi meseci razkrivajo, da so se z novimi ukrepi znižale režijske ure za 31%, hkrati pa je porasla storilnost dela za 18%, število učinkovitih ur se je zvišalo za 35% pri 6% povečanju zaposlenih. Mesečni dohodki kvalificiranih delavcev v zadnjih mesecih dosegajo tudi 200.000 S-dinarjev. Seveda smo lahko speljali naše ukrepe le s pomočjo visoko kvalificiranih kadrov. Nekaj smo jih že zaposlili, novim pa smo odprli vrata našega podjetja.

Franc Zupan,

predsednik upravnega odbora
v Tovarni filca, Mengeš

- Kako ocenjujete gospodarjenje vašega podjetja v letošnjem letu?

Za letos predvidevamo količinsko enak obseg proizvodnje, vrednostno pa precej višjo realizacijo, ker skrb za kvaliteto pomeni našo največjo letošnjo nalogo.

Te naše namene pa je gospodarska reforma vsaj trenutno precej sprevrgla. Odvisni smo namreč od kupcev, ki jim naši filci pomenijo reprodukcijski material. Če smo še lani vse prodali, zdaj naši odjemalci kupujejo samo sproti. Zaradi tega smo morali proizvodni program in dinamiko proizvodnje dobesedno obrniti na glavo. V prodajo gre zdaj na primer predvsem beli filc, ki smo ga v štirih mesecih naredili že toliko kot lani v celem letu, medtem ko močno zaostaja proizvodnja podplatnega filca, ki nam sicer prinaša največ dohodka.

Kakor pa zdaj kaže, se bo tržišče kaj kmalu spet normaliziralo. Dobivamo namreč vse več naročil za podplatni filc, začnemo pa tudi s proizvodnjo lovskih čepov, ki jih je bilo treba doslej uvažati. Zato nismo v prevelikih skrbih, da naših letošnjih načrtov ne bi uresničili, čeprav plana za prve štiri mesece nismo v celoti izpolnili.

nama LJUBLJANA

V BLAGOVNICI S STANOVANJSKO OPREMO
NAMA, WOLFOVA 1
NA IZBIRO

V L. NADSTROPJU:

- posteljno perilo, prešite in volnene odeje
- dekorativno blago
- serviete, prtji, brisače
- preproge, tekači, obloge tal, zavese
- gospodinjstvi aparati, hladilniki, štedilniki, sesalci, lošilci, mešalci, boljlerji
- radio aparati, televizorji, gramofoni, magnetofoni, transistorji, radijske in TV antene
- svetilke: stropne, stenske, namizne, stoječe

Nakup pohištva in gospodinskih aparatov tudi na potrošniški kredit — 10-odstotni popust pri plačilu z devizami.

LJUBLJANA

nama

PLENUM OBČINSKEGA SINDIKALNEGA SVETA MURSKA SOBOTA

Obračun dveletnega dela: dobro

Prejšnji teden je bil v Murski Soboti plenum občinskega sindikalnega sveta, na katerem je bila osrednja tema razprave analiza občnih zborov sindikalnih podružnic soboških delovnih organizacij. Hkrati so člani plenuma na osnovi poročil in razprav občnih zborov skušali ugotoviti, kakšen je bil vpliv sindikalnih podružnic pri razreševanju najrazličnejših problemov delavcev. Iz skrbno pripravljene analize in razprave je videti, da so bili ti občni zbori uspešen obračun dela sindikata v minulem mandatsnem obdobju, hkrati pa so opozorili na to, da sindikat ni vedno in povsod dovolj uspešno posegel v razreševanje pomembnih vprašanj, s katerimi se srečuje članstvo v delovnih kolektivih.

Plenum je zelo ugodno ocenil priprave, razprave in samo izvedbo minulih občnih zborov. Največjo pozornost so tako povsod posvečali gospodarskim vprašanjem in vzporedno s tem vprašanjem delitve dohodka in nagrajevanja po delu. Videti je, da se kolektivi vse bolj zavedajo, da je položaj delovnih organizacij in posameznika odvisen od njihovih lastnih prizadevanj. Zato so v poročilih in razpravah občnih zborov najpogosteje govorili o tem, kaj se lahko v delovni organizaciji stori za boljšo organizacijo dela, modernejšo tehnologijo ter večjo produktivnostjo in boljšo poslovnostjo.

Pri tem so soboški sindikalni delavci poudarili, da je osnovni pogoj za hitrejšo rast produktivnosti in boljšo poslovnost predvsem strokovnost dela in da je prav zaradi tega potrebno v sindikatih posvetiti posebno skrb strokovnemu izpopolnjevanju vseh zaposlenih. In večina je v svoji razpravi poudarila, da so tudi sindikalne podružnice premalo storile za izobraževanje svojih članov in da niso vplivale na to, da bi se delavci intenzivneje izobraževali za svoja delovna mesta, ter da so posvetile premalo pozornosti družbenopolitičnemu izobraževanju. Kljub temu pa je v delovnih kolektivih na splošno zmagalo prepričanje, da ne potrebujejo vase zaprtih strokovnjakov, temveč takšne kadre, ki so pripravljeni posredovati svoje strokovne sposobnosti in izkušnje vsem zaposlenim. In vprašanje strokovnosti kadrov posvečajo enako pozornost v vseh dejavnostih, tako gospodarskih kot negospodarskih, in mnogi kolektivi so v ta namen vložili že precejšnja sredstva.

Plenum soboških sindikatov pa je kot pozitivno ocenil tudi dejstvo, da so sindikalne podružnice na svojih občnih zbora poleg ekonomskih vprašanj razpravljale tudi o medsebojnih odnosih, o čisto človeških problemih proizvajalca, za katere večkrat mislimo, da so drobni in nepomembni. Vendar pa so prav minuli občni zbori razkrili, da članstvo tišče in »žulijo«
pri delu prav te navidez drobne tegobe.

Navzlic uspešnosti sindikata pri razreševanju najrazličnej-

ših vprašanj, ki zadevajo članstvo, pa se vendarle med člani sindikata poraja mnenje, da sindikat v današnjih družbenih razmerah nima prave vloge. To nekateri utemeljujejo s tem, da si samoupravni organi in sindikalne organizacije zlasti v manjših delovnih organizacijah segata drug drugemu v delovna področja in da bi zato morali delo sindikata usmeriti bolj na kulturno, zabavno in rekreacijsko področje. Takšni pomisleki pa niso samo v nasprotju z dejansko družbeno vlogo sindikata, temveč zagovorniki takih mnenj oporekajo sami sebi, ko v poročilih z občnih zborov ugotavljajo, da so v dveletnem mandatsnem obdobju prav kot člani sindikata pomembno vplivali na razrešitev najrazličnejših vprašanj članstva in proizvajalcev.

Največji problem pa je po mnenju plenuma slabo obveščanje v delovnih kolektivih soboškega področja. Čeprav čla-

ni plenuma niso razpravljali o obveščanju v posameznih delovnih organizacijah, je bilo vendarle zanimivo prisluhniti predstavnic Lesno predelovalne industrije v Murski Soboti, ki je začela nekatera vprašanja, značilna ne le za to delovno organizacijo. Pripovedovala je, da se vodilni in strokovni delavci ne pogovarjajo s kolektivom o trenutnem gospodarskem položaju podjetja, da drug pri drugem iščejo odgovore denimo o tem, ali bodo dobili nadomestilo za K-15, kako je z osebnimi dohodki itd. Po njeni pripovedi tudi izkušnje potrjujejo, da se začno vodilni delavci pogovarjati s kolektivom šele takrat, ko je resno ogrožen sklad za delitve osebnih dohodkov. V Lesno predelovalni industriji so zato nekateri člani kolektiva že opozorili vodstvo, da bi se moralo v vsakem primeru, pa naj že podjetje gospodari dobro ali slabo, podrobno pogovoriti s kolektivom.

Z ustanovitvijo medobčinskih sindikalnih odborov pa si v Murski Soboti obetajo bolj čvrsto povezavo med občinskim sindikalnim svetom in sindikalnimi podružnicami. V bodoče naj bi zato plenum občinskega sindikalnega sveta skrbel za delitve dela in usklajevanje akcij ter postavil na dnevni red svojih sej zlasti tista vprašanja, ki zadevajo splošno sindikalno politiko v Pomurju, strokovni odbori pa naj bi skupaj s sindikalnimi podružnicami reševali konkretne probleme. VILI GUČEK

Vsi skupaj ali vsak zase?

(Nadaljevanje s 1. strani)

usodo postaja že kar sistem v delu nekaterih gradbenih podjetij. To pa pomeni, da se po nepotrebnem bistveno zmanjšuje dohodek podjetij, ki zaradi tega ekonomsko enostavno niso več dovolj močna, da bi zaposlenim zagotovila primerne osebnih dohodke in da bi hkrati mislila na vlaganja v razširjeno reprodukcijo, kar pa jim edino omogoča, da bi se hitreje prebijala na tržišča v sosednjih republikah in v inozemstvu. Hkrati s tem pa že leta in leta ponavljamo ugotovitev, da med našimi gradbenimi podjetji — in tako tudi med ljubljanskimi — ni nobene delitve dela, ki bi tudi brez sedanje neoljalne konkurence veliki večini delovnih organizacij zagotovila več dela, kot pa ga trenutno imajo.

Dohodek, ki ga ustvarjajo gradbena podjetja s svojim delom, pa je lahko velik pri visoki cenah ali pa pri nizkih stroških; največkrat pa ob delovanju obeh sestavin hkrati. Na ustanovnem občnem zboru mestnega odbora sindikata gradbenih delavcev v Ljubljani so

udeleženci poudarili, da sindikalne organizacije znotraj delovnih kolektivov razprav o problematiki dohodka niso nagejale s stališča stroškov, ampak predvsem s stališča cen. Videle so torej predvsem zunanje vzroke sedanje stagnacije gradbeništva, zlasti manjša sredstva za investicije. Vsaj v prihodnje pa se bodo morali sindikati tudi v delovnih organizacijah gradbeništva resneje lotiti tudi zniževanja stroškov, kar pa se ne bi smelo zaustaviti ob razpravah na ravni podjetij, ampak bi morali razmisлити o vseh možnostih cenejšega poslovanja.

Naloga mestnega odbora sindikata gradbenih delavcev v Ljubljani je torej predvsem v tem, da vpliva na izboljšanje razmer v ljubljanskem gradbeništvu, da s konkretnimi predlogi in živahnejšo aktivnostjo sindikalnih podružnic prispeva k uveljavljanju že omenjenih in še drugih zamisli o boljšem gospodarjenju in naprednejših, dolgoročno zasnovanih poslovnih odločitvah.

-mG

POBUDE SINDIKATOV ZA SKUPNO PROGRAMIRANJE RAZVOJA OBALNIH OBČIN

NEZORANA LEDINA

Sindikati odločno zagovarjajo nujnost skupnega načrtovanja razvoja gospodarstva in družbenih služb na slovenskem obalnem območju. Takšna je osnovna ugotovitev z razširjene skupne seje predsedstev občinskih sindikalnih svetov Koper, Izola in Piran, ki so pred dnevi tudi sklicala prvi medobčinski posvet o teh vprašanjih.

Stališče sindikatov v obalnih občinah namreč je, da bi le s skupnim programiranjem lahko dosegli optimalne možne rezultate, ki pa jih na gospodarsko zaključnem območju za zdaj preprečuje obstoj treh gospodarstev oziroma treh občin. Zaradi tega se brez vsakega opravičila drobijo sicer precejšnja sredstva. Tako rezultati posameznih naložb daleč zaostajajo za tistimi, ki bi jih bilo mogoče uresničiti s skupnim delom in s skupnimi prizadevanji.

Po mnenju udeležencev posveta navzile tem ugotovitvam nikakor ne bi smeli trdit, da se v prizadetih delovnih organizacijah načelno ali celo namenoma upirajo slehernemu sodelovanju. Primeri iz vsakdanjega življenja namreč razkrivajo, da se delovne organizacije ne glede na občinske meje vedno bolj odločajo za različne oblike poslovnih-techničnega sodelovanja, vendar pa se to sodelovanje omejuje le na zadovoljevanje trenutnih in samo izjemoma tu-

di perspektivnih interesov prizadetih poslovnih partnerjev. Po mnenju sindikatov pa naj bi takšno sodelovanje, ki naj bi bolj kot doslej temeljilo tudi na oblikah dolgoročnega poslovnega sodelovanja, usmerjali bolj načrtno, da delovne organizacije ne bi bile prepuščene same sebi. Utemeljen je namreč očitni prizadevek kolektivov, da ne bi bili tako »previdni«
in da ne bi gledali zgolj trenutnih koristi, če bi jim kdorkoli posredoval boljšo rešitev, kot pa jo v danih razmerah vidijo in občutijo sami.

Prav zaradi tega predsedstva ObSS Koper, Izola in Piran menijo, da bi morale občinske skupščine obalnih občin skupaj z medobčinskim svetom poskrbeti vsaj za to, da bi za začetek tesnejšega sodelovanja poenotili delo analitsko planskih služb in izboljšali tudi metodo dela teh organov uprave. S službami, kakršne so zdaj, si v delovnih organizacijah namreč ne vedo kaj prida pomagati, saj so

te službe predvsem registrator dogodkov, ne pa pobudnik naprednejših gospodarskih odločitev. Sindikati obalnih področij pa ob tem tudi menijo, naj bi posebne skupine strokovnjakov čimprej proučile možnosti konkretnega skupnega programiranja posameznih gospodarskih področij, na primer trgovine, turizma in drugih. Vsekakor pa naj bi začeli z delom na tistih področjih, kjer so skupne koristi najbolj očitne, nasprotja v interesih posameznih občin in kolektivov pa najmanjša.

Sindikati pa seveda ne morejo izdelati konkretnih programov, kako naj bi v praksi čimprej prišli do enotnega programiranja razvoja gospodarstva in družbenih služb na obalnem območju. Nekako tako so namreč izvenle želje in predlogi nekaterih gostov posveta, ki so sicer pozdravili pobudo sindikatov, da začnejo z medobčinskim pogovorom o teh vprašanjih, vendar so hkrati zamerili, da za razpravo ni bilo pripravljeno dovolj izčrpno gradivo. V odgovor na takšna stališča in mnenja pa so sindikalni delavci poudarili, da ne morejo dati nikakih receptov. Opravljajo pa svojo nalogo in politično dolžnost, če opozarjajo na probleme in predlagajo način razreševanja, konkretne naloge pa morajo opraviti strokovnjaki.

STIKI S TUJINO

Obisk pri koroškem sindikatu

Sindikat javnih delavcev na Koroškem je pred meseci ponudil sodelovanje Republiškem odboru sindikata delavcev družbenih dejavnosti Slovenije. Prvo srečanje s predstavnikoma obeh sindikatov je bilo v letošnjem aprilu, ko je koroška sindikalna delegacija prišla v goste republiškega odbora. Ob tej priložnosti sta obe delegaciji izmenjali izkušnje o delu enega in drugega sindikata, hkrati pa se zedinili, da bi se sodelovanje med obema sindikatoma še bolj utrdilo.

Konec minulega tedna je delegacija predsedstva Republiškega odbora sindikata delavcev družbenih dejavnosti, ki jo je vodil tovariš Vinko Kastelic, vrnila obisk sindikatu koroških javnih delavcev. Člane naše delegacije so koroški sindikalni delavci toplo sprejeli in jim v dvodnevnem programu pokazali celovsko bolnišnico in novo moderno osnovno šolo v okolici Celovca. Posebno pozornost jim je izkazal tudi deželni glavar za Koroško Hans Sima, ki jim je pripravljal sprejem.

Značilno za nedavni obisk so razgovori o problemih posameznih dejavnosti družbenih služb. Tako so ob ogledu bolnišnice v Celovcu govorili med drugim o možnostih zaposlitve naših zdravstvenih delavcev, zlasti srednjega in nižjega medicinskega kadra v celovski bolnišnici. Podobno so ob ogledu osnovne šole govorili o problemih šolstva. Iz teh pogovorov izvira tudi pobuda za novo smer sodelovanja med obema sindikatoma, ki bi ga naj utrjevali na željo naše delegacije delavci posameznih področij družbenih služb.

Živahno sodelovanje

V času od 10. do 14. maja letos je bila na povabilo republiškega odbora sindikata delavcev kmetijstva, živilske in tobačne industrije na obisku v Sloveniji 3-članska delegacija sindikata kmetijskih delavcev Konfederacije svobodnih italijanskih delavcev (CGIL) iz pokrajine Cesena v Italiji. Delegacijo je vodil g. Mario Bargellini, tajnik pokrajinskega vodstva CGIL za pokrajino Cesena, v delegaciji pa je bil tudi predsednik sindikata kmetijskih delavcev CGIL iz omenjene pokrajine.

Med 5-dnevnim obiskom so si italijanski gostje ogledali obrate ljubljanskega Agrokombinata v Smedniku, obiskali so kmetijski kombinat Pomurka v Murski Soboti, ogledali pa so si tudi kmetijski kombinat v Gornji Radgoni.

Minulo soboto je obiskalo Slovenijo tudi 54 funkcionarjev sindikata delavcev kmetijstva CGIL iz pokrajine Forlì v Italiji. Omenjeni obisk italijanskih sindikalnih delavcev je veljal kot nagrada za prizadevanje delo v njihovi sindikalni organizaciji. Italijanske sindikalne delavce sta sprejela Julij Planinc, predsednik RO sindikata delavcev kmetijstva, živilske in tobačne industrije, ter Milan Gerželj, tajnik Mestnega sindikalnega sveta Ljubljana. Oba predstavnika slovenskih sindikatov sta več kot dve uri odgovarjala na vprašanja sindikalnih delavcev iz Italije o tem, kako se pri nas razvija sindikalno življenje.

Predvidoma 14. junija bo na povabilo Republiškega odbora sindikata delavcev kmetijstva, živilske in tobačne industrije Slovenije prišla v goste madžarska sindikalna organizacija kmetijskih delavcev iz pokrajine Zala. Madžarska sindikalna delegacija bo gost slovenskega sindikata kmetijskih delavcev, živilske in tobačne industrije 4 dni.

M. Z.

Z OBČINSKIH
SINDIKALNIH
SVETOV

Koper:

Ocena predsedstva občinskega sindikalnega sveta Koper letošnjih občinskih zborov je ugodna. Sindikalne podružnice so ocenjevale položaj svojih kolektivov v reformnih pogojih, na dnevnem redu pa so bila tudi druga vprašanja. Na splošno ugotavljajo, da so bile razprave veliko bolj tehtne kot prejšnja leta. Letošnji občinski zbori so pomembni tudi kot dogovor za nadaljnje delo sindikata. Kot dober primer omenjajo program sindikata v Tomosu. Med drugim postavljajo ta program zahtevo, da strokovne službe in samoupravni organi do konca letošnjega leta sprejmejo dolgoročni program podjetja, upoštevajoč pri tem tudi položaj, ki bo nastal s postopno sprostitvijo uvoza, s spremembami na tržišču, nadalje možnosti, ki jih nudi sodelovanje s Citroënom, sodelovanje z domačo industrijo itd. S. K.

Nova Gorica:

Občinski sindikalni svet Nova Gorica ima že dlje časa tesne stike z občinskima sindikalnima svetoma Tolmin in Ajdovščina, v zadnjem času pa navezujejo vse bolj tesne vezi tudi z občinskim sindikalnim svetom Kranj. Že ob prvem srečanju predstavnikov obeh svetov, ki je bilo v Novi Gorici, je prišlo do izmenjave izkušenj v zvezi z organiziranjem in delovanjem strokovnih sindikatov, s pravno pomočjo članstvu s področja delovnih razmerij, z načinom pritegnitve strokovnjakov za sodelovanje v sindikatu itd. Na sestanku so se dogovorili za pogostejšo izmenjavo obiskov predsedstev obeh občinskih sindikalnih svetov. T. B.

Ob zaključku
redakcije

Ljubljana:

Minuli torek so se sestali predstavniki sindikalnih podružnic kmetijstva, živilske in tobačne industrije Ljubljane, da bi formirali mestni odbor tega strokovnega sindikata. Hkrati pa so delegati to priloženost izkoristili tudi za temeljit dogovor o nalogah sindikatov v prihodnjem obdobju in seve še posebej o nalogah mestnega odbora. Pri tem pa so tudi kritično spregovorili o vseh tistih problemih, ki danes tarejo delovne kolektive kmetijstva, živilske in tobačne industrije. Ker nam tokrat že zaključena številka lista onemogoča, da bi nekoliko podrobneje spregovorili o problemih in stališčih ustanovnega občnega zbora mestnega odbora sindikata delavcev kmetijstva, živilske in tobačne industrije Ljubljane, smo ta dolg bralcem odložili do prihodnje številke.

POMENEK S ŠTEFANOM ŠABJANOM, PREDSEDNIKOM ObSS V MURSKI SOBOTI

KRUH - BREZ OTROBOV

Prekmurska zemlja deli tanke kose kruha, vendar ji tega Prekmurci ne zamerijo. Navezani so nanjo in četudi jo mnogi zapustijo in si poiščejo zaposlitev v drugih krajih, se z zaslužki vedno znova radi vračajo domov. To traja pri njih že dolga desetletja, le da so se včasih urne prekmurske roke obračale po vojvodinski ravni, mešale malto in prenašale opeko po naših gradbiščih, dokler jih v Vojvodini niso zamenjali traktoristi priključki, na gradbiščih pa mešalci, buldožerji, dvigala — tako da odhajajo za delom zadnja leta v Avstrijo.

Med severnimi sosedmi in nami se srečujeta vedno bolj odkrito dva interesa. Avstrijski delodajalci vedo za pridne prekmurske roke in jih radi vabijo v svoja podjetja. Prekmurci pa z zadovoljstvom sprejemajo zaposlitev. V tej izmenjavi in navidezno usklajenih interesih pa vedno ni bilo vse v redu. In v ta nered so se zagrizli avstrijski in jugoslovanski sindikati.

Pred dobrima dvema letoma so se prvič srečali v Murski Soboti za okroglo mizo predstavniki obeh sindikatov. Tako so stekli prvi pogovori o problemih zaposlovanja naših delavcev v Avstriji. Tovariš Stefan Šabjan, predsednik murskosoboških sindikatov, se dobro spominja teh prvih obiskov.

»Pobuda za sodelovanje gre avstrijskim sindikatom,« pravi tovariš Šabjan. »Velikokrat smo sedli in po vsakem sestanku smo storili korak dlje za bolj učinkovito zaščito naših delavcev in za bolj urejene delovne in življenjske razmere. Avstriji so kmalu izrazili željo, da bi se naši delavci, zaposleni pri njihovih delodajalcih, vključili v avstrijski sindikat. Na to smo tudi pristali, potem ko smo ugotovili, kaj bodo Avstriji nudili našim delavcem v zameno za včlanjenje. Po njihovem programu in po ciljih, ki jih zasledujejo avstrijski sindikati preko svoje organizacije, smo spoznali, da je sindikat edina organizacija v Avstriji, ki lahko vsestransko zastopa naše delavce in da lahko z njegovo pomočjo najbolj učinkovito rešujemo vse morebitne težave, ki jih okušajo naši delavci v Avstriji.«

V arhivu občinskega sindikalnega sveta v Murski Soboti se je v dveh letih nabrala bogata dokumentacija o sodelovanju med avstrijskimi in soboškimi sindikati. Med dokumenti je tudi precej obsevnih, s katerimi oboja sindikata in zavod za zaposlovanje delavcev seznanjajo naše delavce, zaposlene v Avstriji, o skupnih dogovorih in stališčih. Posebno zanimivo je obvestilo, ki so ga avstrijski sindikati naslovili delavcem SFR Jugoslavije, ki delajo v Avstriji. V odprtem pismu jih seznanjajo s programom svoje organizacije, s principi kolektivnih pogodb med delodajalci in sindikati, z organizacijskimi podrobnostmi, naslovi sedežev strokovnih sindikatov in deželni vodstev in z razporedom govorilnih ur za jugoslovanske delavce in s sedeži in z razporedom pravnih posvetovalnic v osmih avstrijskih središčih.

Tovariš Šabjan pripoveduje, da se je vključilo v avstrijski sindikat doslej že približno 80 odstotkov naših delavcev, ki delajo v Avstriji. »Po pravici povedano, pravi« nismo pričakovali, da se bodo avstrijski sindikati tako zavzeli za naše rojake. Brž ko so se včlanili v

njihov sindikat, so zahtevali od avstrijskih delodajalcev, da izpolnijo pogodbeno obveznost, uredijo plače in ostale delovne in življenjske pogoje. Tako se je lani primerilo v okolici Dunaja, da je neki delodajalec obšel pogodbo in hotel oškodovati naše delavce. Avstrijski sindikati so potlej s tožbo na sodišču uveljavljali pravice naših delavcev. To je bil nekako začetek akcij za zaščito naših delavcev. Lani je bila tako zaščita toliko bolj potrebna, ker je mednarodni sporazum o zdravstvenem in socialnem zavarovanju med obojema deželama v veljavi šele od 1. januarja letos.«

Minuli december in januar sta najbolj uspešna meseca v dveletnem sodelovanju med obojema sindikatom. Stefan Šabjan ocenjuje dunajski sestanek v decembru in januarjaškega v Gradcu za najbolj čvrsta dogovora o zaščitni vlogi avstrijskih sindikatov. »Na obeh sestankih smo se dogovorili, da bomo skupno reševali nesporazume, ki nastajajo med delodajalci in našimi delavci. Sklenili smo, da ne bomo dovolili zaposlitve naših delavcev, dokler nas avstrijski sindikati ne obvestijo, da je delodajalec izpolnil pogodbeno obveznost. Letos smo se tega dogovora poslužili vsaj že petkrat. Delodajalec, ki je prišel v Mursko Sobotu po novo skupino delavcev, se je vrnil v Avstrijo brez njih in se je potlej čez nekaj dni ponovno oglašil, tokrat s potrdilom avstrijskih sindikatov, da je izpolnil vse pogoje za zaposlitev naših delavcev. Šele tedaj sta zavod za zaposlovanje in sindikat privolila v zaposlitev.«

S tovarišem Šabjanom bereva zadnje obvestilo avstrijskih sindikatov. Sporočajo, da neki delodajalec iz okolice Dunaja plačuje našim delavcem dva šilinga manj na uro, kot je dogovorjeno s kolektivno pogodbo. Tej firmi do nadaljnjega ne bodo služili pomurski delavci. Ze zaposlene pa bodo avstrijski sindikati odpoklicali in jim poiskali zaposlitev drugod.

»Na obeh sestankih smo tudi sklenili,« nadaljuje tovariš Šabjan, »da se bomo z vsako skupino delavcev pred odhodom v Avstrijo sestali, jih seznanili z vsemi pravicami in obveznostmi, hkrati pa si bo vsaka skupina izbrala svojega sindikalnega predstavnika. Ta bo zastopal svoje tovariše in se v njihovem imenu povezoval s sindikalnimi funkcionarji v Avstriji. Takšnih predstavnikov so izvolili po skupinah že več kot 200. To pomeni, da imamo med delavci sindikalne predstavnike že pri polovici delodajalcev.«

Približno 5500 prekmurskih sezoncev je odšlo letos na delo v Avstrijo. Poleg tega je 2500 do 3000 delavcev, ki so se v minulem obdobju za stalno zaposlili v Avstriji. Naši sindikalni predstavniki jih večkrat obiščejo. Pred nedavnim so se oglasili v stanovanjskem naselju gradbenega podjetja Granit v Gradcu.

»Pri tem podjetju dela približno 100 naših delavcev,« pravi tovariš Šabjan. »Živijo v lepo urejenih barakah z vsemi potrebnimi pritliklinami. Za čiščenje naselja plačuje delodajalec posebej. Ravno tako imajo delavci urejeno prehrano in avtobusne prevoze na delo.«

Na splošno pa opažamo, da naši delavci raje poskrbijo za prehrano sami. V mnogih primerih zaposlijo večje skupine svojo kuharico. Sicer pa prihajajo pogosto po zaloge — domov...«

Posimj so murskosoboški sindikati sklicali posvet s socialnimi delavci, da bi na osnovi ankete, ki so jo opravili po šolah, ugotovili, kako skrbijo pomurski starši, zaposleni v Avstriji, za svoje otroke. Rezultati te ankete so nadvse razveseljivi. Med Pomurci skoraj ni primera, kjer bi bili otroci prepuščeni samim sebi, medtem ko njihovi starši delajo izven domačega okolja. Pred nedavnim si je sicer neki pomurski oče v Avstriji privoščil življenje po svoje, vendar se je njegova brezbriznost končala tako, da so ob pomoči nekaterih avstrijskih forumov »zapolnili« njegovo plačo in jo poslali družini.

Najbrž bi delali krivico avstrijskim sindikatom, če bi zanikali humano skrb za ureditev življenjskih in delovnih razmer naših delavcev. Pri včlanjanju v njihov sindikat pa jih je gotovo vodil še drug namen. Tuji delodajalci so se pogosto raje odločali za naše delavce, saj so jim lahko na račun skromnosti trkali meze, hkrati pa so s takim načinom močno zavirali prizadevanja avstrijskih sindikatov za višje mezde avstrijskih delavcev. Danes dobivajo za enako delo vsi enako plačilo. Pri tem se avstrijski in jugoslovanski delavec ne ločita.

I. VRHOVČAK

SINDIKALNE ŠPORTNE IGRE
V MURSKI SOBOTIOb množičnosti
še kvaliteta

V drugi polovici prejšnjega meseca so se v Murski Soboti začele letošnje sindikalne športne igre ekip murskosoboških delovnih kolektivov. Ker so nekatera tekmovanja že v polnem teku, smo za nekaj odgovorov o športnih igrah zaprosili predsednika komisije za šport in rekreacijo pri občinskem sindikalnem svetu v Murski Soboti Rudija Merico. Takole je dejal:

»Športne igre delovnih kolektivov imajo v Pomurju bogato tradicijo. Od prvih začetkov pred nekaj leti pa do danes opažamo čedalje večje zanimanje med delovnimi kolektivi za to vrsto tekmovanj. Tako je lani na športnih igrah tekmovalo kakih 600 tekmovalcev iz 26 sindikalnih podružnic. Za letošnja tekmovanja, ki so se začela že 20. maja, pa se je prijavilo 550 tekmovalcev iz 24 sindikalnih podružnic. Tekmovalci se vsako leto pomerijo v naslednjih disciplinah: odbojka, šah, nogomet, mali nogomet, streljanje, namizni tenis, kegljanje in atletika. Sedaj so v teku tekmovanja v odbojki, 15. junija bodo začeli s tekmovanjem v nogometu in kegljanju. Prihodnji mesec pa v malem nogometu in namiznem tenisu. Tekmovanja v preostalih disciplinah bodo na sporedu septembra.«

Omenil sem že, da smo lani ugotavljali predvsem množičnost udeležbe na teh športnih igrah, letos pa opažamo tudi porast kvalitete, skratka, pri vseh ekipah je čutili zagrizeno poštrevovalnost in želje po zmagi. Zato lahko rečem, da imajo letošnje športne igre že pravi tekmovalni značaj.

Zmagovalec v vseh disciplinah bo dobil prehodni pokal, posamezne zmagovalne ekipe pa dobe pokale v trajno last. Lani je imelo v skupni razvrstitvi največ uspeha Kmetijsko gošpodarstvo Rakičan. Potrebno pa se mi zdi omeniti še nekaj: za športne igre imajo delovne organizacije veliko mero razumevanja, saj se nismo imeli primera, da delovna organizacija ne bi dovolila svojim tekmovalcem nastopanja, čeprav bi moral kateri od tekmovalcev tekmovali med delovnim časom.«

vG

SEJA PREDSEDSTVA RO SINDIKATA
DELAVCEV KMETIJSTVA, ŽIVILSKE
IN TOBAČNE INDUSTRIJEPOLITIKA
ZATEGNJENEGA PASU

Na zadnji seji predsedstva RO sindikata delavcev kmetijstva, živilske in tobačne industrije so člani med drugim obravnavali tudi gospodarjenje kmetijskih delovnih organizacij v minulem letu.

A kljub temu, da je pet kmetijskih organizacij v Sloveniji zaključilo minulo poslovno leto z 233-milijonsko izgubo, so rezultati gospodarjenja kmetijstva vseeno ugodni.

Vendar so člani predsedstva hkrati pripomnili, da so pozitivni finančni rezultati zlasti v nekaterih kmetijskih delovnih organizacijah še zmeraj v dobru meri posledica zelo nizkih osebnih dohodkov zaposlenih in velikoma manj pogojeni z boljšo organizacijo dela in višjo produktivnostjo. V ponazoritev te trditve so na seji predsedstva navedli, da se v mnogih delovnih organizacijah povprečni osebni dohodek zaposlenih giblje med 42.000 in 56.000 starih dinarjev, kar pomeni, da je med kmetijskimi delavci še mnogo takih, ki na mesec »za službo« le po 20.000 ali nekaj starih dinarjev. Povprečje osebnih dohodkov zaposlenih za vse kmetijske organizacije v Sloveniji pa znaša konec maja

71.000 starih dinarjev, kar pa je za 11 % pod povprečjem osebnih dohodkov v drugih panogah slovenskega gospodarstva.

Zavoljo tega so člani predsedstva RO sindikata delavcev kmetijstva, živilske in tobačne industrije priporočili kmetijskim delovnim organizacijam, naj čimprej proučijo možnosti, v kakšno kmetijsko proizvodnjo bi se usmerile, da bi lahko dosegle tudi boljše poslovne rezultate in hkrati s tem zagotovile boljše osebne dohodke zaposlenih. Mnogo pa je še notranjih rezerv za dvig produktivnosti in s tem za porast življenjske ravni zaposlenih, so še dodali člani predsedstva, tudi v boljši organizaciji dela in v vse večjem uvažanju mehanizacije v kmetijsko proizvodnjo. M. Z.

Pravna posvetovalnica DE

VPRAŠANJE:

Zaposlen sem pri gradbenem podjetju. V mesecu januarju 1967 sem pri izplačilu osebnih dohodkov opazil, da sem prejel 1700 S-dinarjev manj, kot sem bil po svojem mnenju upravičen prejeti. Tako sem zahteval pojasnilo od vodstva podjetja in sem dobil odgovor, da so mi odtegnili omenjeni znesek od osebnega dohodka zato, ker sem zlomil varnostna očala. Znesek, ki so mi ga odtegnili, res ni visok, vendar se čutim prizadetega predvsem zato, ker vem, da pri delu nisem povzročil nobene škode, niti mi ni do takrat nihče povedal, da sem zlomil očala. Ali je ravnanje podjetja zakonito? — D. V. — Celje

Temeljni zakon o delovnih razmerjih določa, da mora delavec, ki namenoma ali iz velike nepazljivosti povzroči delovni organizaciji na delu materialno škodo, to škodo povrniti. Škode in okoliščine, v katerih je škoda nastala, koliko ta škoda znaša in kdo jo je povzročil, mora ugotoviti posebna komisija, ki jo imenuje organ upravljanja podjetja oziroma v primerih, če je bila škoda povzročena s kršitvijo delovne dolžnosti, organ, ki je določil za izrekanje ukrepov za kršitev delovnih dolžnosti.

Kot je iz vprašanja razvidno, v vašem primeru niso bila upoštevana ta zakonita določila in zato ravnanje podjetja ni zakonito. Podjetje nima v nobenem primeru pravice brez tako izvedenega postopka samovoljno oceniti škodo in jo odbiti od osebnega dohodka. Zakon namreč tudi določa, da lahko v primeru, če delavec noče povrniti škode, ugotovljene na prej omenjeni način, delovna organizacija uveljavlja odškodninski zahtev le s tožbo pri sodišču, nikakor pa ne more kar sama odtegniti od osebnega dohodka zneska, za katerega sodi, da je oškodovana. Če vam podjetje noče povrniti 1700 S-dinarjev, ki vam jih je na nezakonit način odtegnilo, lahko zahtevate s tožbo pri sodišču povračilo tega zneska. M. STUPAN

VPRAŠANJE:

Delavski svet našega podjetja je na seji dne 23. 2. 1967 razpravljal in sklepal o določitvi zneska, ki gre v breme osebnega dohodka zaposlenih za prihod na delo in odhod z dela. Zasedanja se je udeležilo 12 članov, delovni svet pa ima skupno 15 članov. Za povišanje stroškov prevoza je glasovalo 6 članov, 4 člani so se glasovanja vzdržali, 2 člana pa sta nasprotovala

predlogu. Radi bi vedeli, ali je sklep delavskega sveta veljaven, ker nekateri menijo, da ni bil sprejet s predpisano večino. To nas zanima zlasti zaradi tega, ker je v 91. členu statuta določeno, da delavski svet veljavno odloča, če zasedanju prisostvuje več kot dve tretjini članov, sklepe pa sprejema z večino treh četrtin navzočih članov takrat, kadar določa in sprejema statut, sprejema pravilnik o delitvi osebnih dohodkov in o delitvi dohodka podjetja. — S. P. M. — Most na Soči

Člen 47. temeljnega zakona o podjetjih določa, da so organi upravljanja podjetja sklepni, če je na seji organa navzoča večina njegovih članov. Organi upravljanja sklepajo z večino glasov navzočih članov, razen če se po statutu ne zahteva za odločanje o posameznih vprašanjih določena posebna večina. Zakon določa, da morajo biti statut ter načrt in program za delo in razvoj podjetja sprejeti z večino glasov vseh članov delavskega sveta.

Iz navedenih določil sledi, da je bil delavski svet sklepčen, ko je razpravljal in glasoval o višini nadomestila za stroške prevoza. Za presojo, ali je bil omenjeni sklep sprejet s predpisano večino glede na določila vašega statuta, pa je odločilno, ali imate v pravilniku o delitvi osebnih dohodkov urejeno vprašanje nadomestila za stroške prevoza delavcev na delo in z večino, ki jo določa statut — tri četrtine navzočih članov mora biti za predlog — in zato ni veljaven.

V kolikor to vprašanje ureja ta pravilnik, kar bi bilo po našem mnenju tudi pravilno, omenjeni sklep ni bil sprejet z M. STUPAN

KUPON za pravno
posvetovalnico DETOVARNA
SANITETNEGA
MATERIALA - DOMŽALE

NA POTOVANJU, IZLETU, DOPUSTU,
POD ŠOTOROM, V AVTOMOBILU,
POVSOD NAJ VAS SPREMLJA
ZELO PRAKTIČNA POTOVALNA APOTEKA
IZDELEK

TOVARNE SANITETNEGA
MATERIALA - DOMŽALE

BOLJE POTOVALNA APOTEKA
BREZ POŠKODBE, KAKOR POŠKODBA
BREZ POTOVALNE APOTEKE

Število mladine, ki se želi zaposliti po končani osemletki, stalno narašča. Te želje pa se največkrat ne uresničijo. To potrjuje tudi podatek, da se je letos uspelo zaposliti na področju ljubljane le približno 10% te mladine, medtem ko je bil leta 1965 ta odstotek celo za polovico nižji.

In potrebe? Letos so delovne organizacije prijavile naslednje potrebe: 33 fantov in 12 deklet, starih do 18 let, bo dobilo zaposlitev. Na ljubljanskih osnovnih šolah pa končuje šolsko obveznost blizu 4000 otrok, od tega skoraj četrtina v nižjih razredih. Od tega števila se jih je 374 že odločilo za zaposlitev, poleg tega pa je še najmanj 100 učencev, za katere ne bo smotno nadaljevanje šolanja, ter seveda tudi številni tisti, ki jih bodo zavrnil na strokovnih šolah in na gimnazijah. K vsemu temu pa še tisti, ki že v minulih letih

Mladina in priučevanje

niso dobili zaposlitve. Goli seštevček teh števil pa izpričuje, da bi bilo treba v proizvodnji poiskati več kot 1000 delovnih mest za to mladino.

Ti podatki pa hkrati razkrivajo, da praktično sploh ne moremo govoriti o kakršnemkoli planiranju potreb v delovnih organizacijah, da si tudi po poti priučevanja zagotove vse večje število delovnih mest ozkega profila in je danes kader, pa čeprav industrijska usmeritev proizvodnje odpira vse večje število delovnih mest ozkega profila in je danes med vsemi zaposlenimi že približno tretjina priučenih delavcev. Posledice tega pa čedalje bolj občutimo. Tako zaradi neuspešnega vključevanja mladine v proizvodnjo narašča prestopništvo, delamrznost, del mladine je odtegnjen družbenemu vplivu...

In zavedajoč se te pereče problematike zaposlovanja in izobraževanja mladine, je predsedstvo MSS Ljubljana sklenilo, da v sodelovanju s komunalnim zavodom za zaposlovanje skliče posvete s prizadetimi ustanovami in organi ter delovnimi organizacijami v vseh petih ljubljanskih občinah. Na teh posvetovanjih naj bi s predstavniki osnovnega šolstva, zavodov za socialno delo in predstavniki kadrovske službe v delovnih organizacijah na osnovi izčrpane analize komunalnega zavoda za zaposlovanje našli ustrezno rešitev tega čedalje bolj aktualnega problema. JANKO VRHUNEC

KAKO JE Z BREZPOSELNOSTJO NA PODROČJU LJUBLJANE?

Vsa pozornost velja mladini

Te dni je v Ljubljani zasedala skupščina ljubljanskega komunalnega zavoda za zaposlovanje. Med obilico problemov, ki so jih obravnavali člani skupščine, je vzbudil največ pozornosti problem brezposelnih delavcev na območju ljubljanskega zavoda in še posebej problematika mladine in njenega nadaljnjega zaposlovanja in izobraževanja.

KOLIKO JE BREZPOSELNIH DELAVCEV?

Statistični podatki razkrivajo, da je bilo v začetku aprila letos pri ljubljanskem zavodu za zaposlovanje in njegovih enotah prijavljenih 3705 brezposelnih delavcev. To je 154 delavcev manj, kot jih je bilo februarja letos, ko je bilo najvišje število brezposelnih delavcev v času po uveljavitvi gospodarske reforme. Od skupnega števila je 1725 brezposelnih delavcev iz ljubljanskih občin, 1980 brezposelnih delavcev ali več kot polovica pa iz okoliških občin. Med vsemi brezposelnimi delavci je skoraj dve tretjini žensk. Največ brezposelnih žensk je na podeželju in v krajih, kjer so rudniki, ki zaposlujejo predvsem moške: v Trbovljah, Idriji in v Kočevju.

V LJUBLJANI BREZPOSELNIH 800 MLADINCEV IN MLADINK

Na voljo pa so tudi drugi podatki, to so številke o brezposelnosti mladini, stari do 26 let. Od skupnega števila 3705 brezposelnih delavcev je kar 1889 ali več kot 51 odstotkov mladincev in mladink. In spet so razmere na podeželju slabše, saj je kar 54 odstotkov mladink in mladincev brez dela, medtem ko jih je v ljubljanskih občinah 47 odstotkov. Toda ker na ljubljanskem komunalnem zavodu za zaposlovanje ocenjujejo, da je med brezposelnimi delavci na področju mesta Ljubljane tudi približno 500 brezposelnih delavcev iz drugih republik, je brezposelnih ljubljancev približno 1200. V tem številu pa je zajetih kar 800 mladink in mladincev ali: na tri brezposelne ljubljance dva mlada občana.

BLIZU 180 BREZPOSELNIH MLADIH STROKOVNJAKOV

Nad ugotovitvijo, da sta od treh brezposelnih ljubljancev kar dva mlada občana, pa se nedvomno velja resno zamisliti. Še posebno pa nad tem, kam z mladino in kako bo porasla brezposelnost ob koncu letošnjega šolskega leta, ko bo končalo obvezno ali strokovno šolanje

nekaj tisoč mladincev in mladink. In če k temu dodamo še približno oceno, da je na območju ljubljanskega zavoda za zaposlovanje še več sto mladincev in mladink iz prejšnjih let, ki sicer niso prijavljeni kot brezposelni, niso pa tudi vključeni ne v proizvodnjo ne v uk in ne v šolanje, so razmere v nezaposlenosti mladine še mnogo kritičnejše, kot pa jih razkrivajo »uradni« podatki o prijavljenih brezposelnih delavcih.

Med mladimi brezposelnimi delavci pa je tudi približno 180 takih, ki so končali srednje, višje ali visoke šole. Na ljubljanskem zavodu za zaposlovanje zavoljo tega ne morejo mimo že nekajkrat izrečenega opozorila delovnim organizacijam, da nemudoma odpro vrata mladim ljudem; še zlasti zaradi tega naj bi delovne organizacije vključile mlade strokovnjake v svoje vrste, ker precej točni podatki izpričujejo, koliko neustrezno strokovno usposobljenih kadrov zaseda delovna mesta.

ALI ŠOLE RES NE IZOBRAŽUJEJO ZA PROIZVODNJO?

Dotaknem naj se še enega problema, o katerem slišimo vsak dan obilo besed in o katerem je bilo tudi veliko govora na pravkar minuli skupščini ljubljanskega zavoda za zaposlovanje. To so vse bolj pogoste pripombe delovnih organizacij, češ da sedanje strokovne šole ne izobražujejo kadrov za potrebe proizvodnje.

Ob tem pa menijo na ljubljanskem zavodu za zaposlovanje, da vsi tisti, ki tako radi kritizirajo način šolanja, vse preradi »pozabljajo«, da se tudi način naše proizvodnje vse od vojne sem in tja v kako izboljšal in da je proizvodnja v mnogih podjetjih še zmeraj bolj na ravni polindustrialne kot pa prave industrijske proizvodnje, da so zato tudi kritične besede največkrat kar na pamet izrečene. Razen tega pa so si doslej tudi delovne organizacije vse premalo prizadevale vplivati na vzgojno izobraževalne ustanove, da bi prilagodile učne programe proizvodnji in tako šole približale potrebam proizvodnje. Kjer pa so v delovnih organizacijah to storili, so se ob strokovnjakih tudi mladi kadri, ki so prišli iz šol, v dveh ali treh letih dokaj dobro izpopolnili v svojem poklicu. Torej ne samo šola, marveč tudi proizvodnja mora izobraževati za proizvodnjo, še pripominjajo na ljubljanskem zavodu za zaposlovanje, kajti šola lahko daje mladim strokovnjakom le osnovno teoretično znanje, da lahko potem na delovnem mestu hitreje in lažje dojemajo praktično znanje za svoj poklic in za svoje delo v proizvodnji. M. Z.

NAPREDOVALI BI LAHKO ŠE HITREJE

(Nadaljevanje s 1. strani)

Ni naključje, če sindikati menijo, da je razprava o problemih samoupravljanja v tem času zelo aktualna in nujna. Narobe bi namreč bilo, če v času uresničevanja reforme ne bi ugotavljali in usmerjali tudi družbenih gibanj in odnosov, ki se razkrivajo ob sedanjih ekonomskih pojavih v naši družbi. Mnogi problemi, s katerimi se v praktičnem življenju srečujejo naše delovne organizacije, marsikoga namreč napeljujejo k rešitvam, ki celo pomenijo zanimanje samoupravljanja.

Ne bo odveč, če v tej zvezi ponovimo stališče sindikatov: izhod iz težav je lahko samo v utrjevanju samoupravnega mehanizma naše družbe, v odpravljanju raznih slabosti in napak, ki pomenijo posledico slabo pripravljenih praktičnih rešitev. Številni primeri iz vsakdanje prakse namreč potrjujejo, da v delovnih organizacijah znajo po samoupravni poti razrešiti malone vse probleme, ki se danes porajajo v naši družbi.

O čem vse razmišljajo, kaj predlagajo sindikalni delavci v času pred bližnjim plenomom RS ZSJ? Pobud, mnenj in stališč je neverjetno mnogo, tako da tokrat lahko pričakujemo zelo konkreten in učinkovit odgovor sindikatov glede nadaljnje razvoja samoupravljanja.

O nekaterih izmed teh vprašanj so za OKROGLO MIZO našega uredništva spregovorili: Jože Marolt, tajnik RS ZSJ, in predsednik občinskih sindikalnih svetov Evgen Golja (Tolmin), Edo Komočar (Krško), Ivan Mrak (Domžale) ter Silvo Znidaršič (Piran).

NOVA OBLIKA IN KVALITETA V DELU SINDIKATOV

Ko je govoril o pripravi na bližnji plenom RS ZSJ, je Jože Marolt posebej poudaril tole:

»Takšni posveti s predsedniki občinskih sindikalnih svetov, kakršnega smo pripravili zdaj, pomenijo novo obliko in kvaliteto v delu sindikatov. Odkrito namreč priznavamo, da smo našo politiko marsikdaj oblikovali in usmerjali od zgoraj navzdol, namesto da bi bilo obratno. Prav to pa želimo doseči in s tem zagotoviti enotno in učinkovito akcijo sindikatov pri razreševanju najrazličnejših problemov našega družbenega življenja. To

je tudi tisto, kar končno pričakuje in zahteva članstvo naše organizacije. Zato bomo s podobnimi oziroma še razširjenimi posveti sindikalnih delavcev nadaljevali tudi v prihodnje.«

»NEKATERI NE RAZUMEJO!«

Ko reforma vse bolj zaostrojuje pogoje gospodarjenja, marsikdaj slišimo mnenja, da bi s politiko trde roke in celo z izjemnimi pooblastili posameznikom hitreje in lažje razreševali različne probleme in nasprotja življenja.

»Vsi tisti, ki tako govorijo, so ali v zmoti ali pa nepoučeni, kar je pravzaprav še huje,« meni Evgen Golja. »Vsa na našem področju je tako, da se takšne dileme pojavljajo v kolektivih, kjer jih je uresničevanje gospodarske in družbene reforme postavilo pred navidez nerešljive probleme. Kjer pa imajo proizvodnjo in gospodarjenje urejeno, takšnih gledanj na samoupravo ni. Ko sem se pogovarjal z nekaterimi zagovorniki politike trde roke, so svoja mnenja utemeljevali s tem, da jih samoupravljanje ovira pri sprejemanju konkretnih poslovnih odločitev, ko se je marsikdaj treba odločiti tako rekoč v trenutku. Toda zakaj tega ne trdijo v kolektivih, kjer dobro gospodarijo? Ali njim ni treba sprejemati poslovnih odločitev?«

O tej temi bi lahko še in še govorili. Predlagam pa javno razpravo med kolektivi oziroma med odgovornimi predstavniki teh kolektivov in njihovih služb. Naj drug drugemu razložijo, zakaj nekaterih vprašanj ne morejo zadovoljivo razrešiti. Ali zakaj jih marsikje lahko razrešijo. Po mojem prepričanju se bo izkazalo, da je vzrok težav v slabi organizaciji v najširšem pomenu besede. Samoupravljanje torej ne bi smeli kriviti za lastno nedelavnost.«

ZA ZAVESTNO ČASOVNO OMEJENOST SAMOUPRAVNIH ODLOČITEV!

Edija Komočarja smo vprašali, kako skozi problematiko delitve dohodka ocenjuje dotedanje afirmacije samoupravljanja. Takole je odgovoril:

»Praksa v času po reformi razkriva, da se med proizvajalci in upravljalci stopnjuje interes za poslovne in proizvodne pro-

bleme in da zato delitev kot takšna postaja drugotnega pomena. Tega smo lahko samo vesel.

Vse bolj pa se v meni utrjuje občutek, da navzlic temu prevečkrat ostajamo na pol poti. Da bi si zagotovili lastno eksistenco, se kolektivi zapirajo vase. Trudijo se sicer, da bi znotraj delovne organizacije dosegli čim boljše rezultate. Zelo neodločni in nezaupljivi pa so, če bi se bilo treba odločiti za ekspanzijo, za odpiranje novih delovnih mest.

Zanimivo je, da naložbam v perspektivo podjetij veliko bolj nasprotujejo neposredni proizvajalci kot pa na primer strokovnjaki. Očitno gre za posledice dejstva, da si prvi še niso uspeli zagotoviti tiste stopnje življenjske ravnji, ki si jo želijo, medtem ko je drugim to bolj ali manj uspelo. Iz tega izvirajo številni konflikti.

Razmere, ki sem jih opisal, je mogoče razložiti in utemeljiti še z mnogimi drugimi vzroki. Mislim pa, da bi kot sindikat morali ljudem jasno razložiti, kaj zanje in za njihove otroke pomeni, če se za določeno obdobje zavestno odločijo, da bodo vlagali v razširjeno reprodukcijo in v odpiranje novih delovnih mest, da bi čez čas želi tisto, kar bi zdaj posejali. Hkrati s tem pa bi kot politična organizacija morali poskrbeti tudi za to, da bi se enakomerneje zviševala življenjska raven vseh kategorij zaposlenih, pri čemer je dosledno nagrajevanje po delu tudi za umske delavce lahko odločilno.«

OBLIKE IN VSEBINA

O oblikah in vsebini dela samoupravnih organov bi lahko zelo veliko govorili. Vendar nas tokrat zanima samo učinkovitost sedanje organizacije samoupravljanja. Ivan Mrak takole razmišlja:

»S formalne strani gledano bi težko oporekali, da v naših delovnih organizacijah ne bi imeli vsestransko razvitega samoupravljanja. Priznati pa je treba, da praksa le delno potrjuje institucijsko določeno organizacijo in vsebino dela samoupravnih organov. Vsaj v naši občini je na primer tako, da se vloga in delo samoupravnih organov zožujeta na majhen krog izvoljenih predstavnikov, ki razen tega največkrat nimajo

dovolj družbeno-političnega in ekonomskega znanja.

Zdaj pa se vprašam, kako naj človek, ki ne razume ekonomskega jezika in ki mu manjka tako osnovnega splošnega kot družbeno političnega znanja, informira svoje sodelavce, ki so ga celo izvolili v delavski svet podjetja ali v kak drug organ upravljanja? Ni namreč dovolj, če so sklepi samoupravnih organov kakorkoli že objavljeni. Ljudem jih je treba tudi obrazložiti; pred važnejšimi odločitvami poizvedeti tudi za njihovo mnenje, da omenim samo to dvojce.

Kot politična organizacija se torej moramo še bolj kot doslej zavzemati za dopolnilno izobraževanje naših proizvajalcev. Tudi sami smo sodegovorni, da naši ljudje ne niso tako obveščeni, kakor naj bi bili in kakor bi bilo dejansko tudi potrebno.«

O POSKUSIH »DIRIGIRANJA« SAMOUPRAVNIH ORGANOM

Tudi na območju piranske občine je bilo več poskusov, da bi si strokovne službe podjetij pridobile »oblast« nad samoupravljanjem. Kaj menijo v sindikatih o takšnih poskusih »dirigiranja« samoupravnim organom?

Silvo Znidaršič odgovarja: »Kolikor vem, le redki statuti natančno opredeljujejo pristojnosti strokovnih kolegijs, na katere lani večina kritik, kakršno omenjate.

Jasno je, da delovne organizacije po večini potrebujejo tak posvetovalni organ, ki naj bi pomenil direktorjevo desno roko. Gre pač za to, da si brez uspešne koordinacije strokovnega dela na vseh sektorjih znotraj delovne organizacije ni mogoče zamisliti uspešnosti dela in poslovanja. Do sem je vse v redu. Ni pa prav, če članj strokovnih kolegijs le izjemoma nosijo tudi polno osebno odgovornost za uspešno opravljanje sprejetih nalog, namesto da bi prav to bilo pravilo. Prizadevati so torej moramo, da ugotovljene pomanjkljivosti v interni zakonodaji čimprej popravimo, da se odgovorni posamezniki v podjetjih ne bi še naprej skrivali za odločitvami samoupravnih organov, ki potrdijo večino predlogov, če jih le znajo dobro utemeljiti tisti, ki za to ne nosijo nobene osebne odgovornosti.«

MILAN GOVEKAR

VLADO VODOPIVEC

Samoupravljanje, reforma in delovna razmerja

II.

Problemi, ki nastajajo v delovnih organizacijah zaradi slabe kvalitete normativnih aktov, vsiljujejo razmišljanje o konkretnih političnih in strokovnih akcijah, ki naj bi ustvarile ugodnejše pogoje za razvijanje samoupravnega prava. Mnoge od takih potrebnih akcij so doslej — deloma iz objektivnih, deloma iz subjektivnih vzrokov — izostale in najbrž je v tem eden temeljnih vzrokov za nezadovoljive razmere, ki jih ugotavljamo. Normativni akti in problematika samoupravnega prava ne morejo nikakor biti samo naloga delovnih organizacij in njihove zakonske odgovornosti, temveč je to dolžnost političnih in strokovno znanstvenih zmogljivosti širših družbenih skupnosti, ki so dolžne z različnimi oblikami ustvarjati pogoje, da se delovne organizacije usposablajo in razvijajo v samostojne ustvarjalce svojih medsebojnih dogovorov in norm.

Med takimi pogoji je seveda tudi državna zakonodaja, ki ne bi smela »dirigirati« samoupravljanja, ga s številnimi predpisi omejevati in hromiti, temveč bi ga morala spodbujati in razvijati k samostojnemu ustvarjanju samoupravnega prava.

Sindikati so bili v Sloveniji nosilci pobud za čim večjo kvaliteto samoupravnih aktov v vsem času, tako tokrat, ko so se začeli pripravljati statuti, kot kasneje, ko so delovne organizacije začele oblikovati in sprejemati pravilnike o delovnih razmerjih ter druge splošne akte. Medtem ko so republiški sindikati na svojih plenarnih sejah in posvetovanjih organizirali predvsem razprave o pomenu in mestu statutarnih in drugih splošnih aktov v samoupravnem sistemu, o glavnih vsebinskih kvalitetah teh aktov, so občinski sindikalni sveti zlasti v sodelovanju z delavskimi univerzami organizirali neposredne razgovore z delovnimi organizacijami in skušali na njih odgovoriti na najbolj pereča in konkretna politična in strokovna vprašanja ob sprejemanju in oblikovanju vsebine normativnih aktov.

Ce vsa ta prizadevanja niso dala ustreznih rezultatov, kljub temu, da so pri tem intenzivno sodelovali politični in strokovni delavci iz sindikatov, dokazuje to po eni strani zahtevnost in težavnost naloge, po drugi strani pa pomanjkljivo sodelovanje ali nezadosten interes drugih organizacij in organov, ki bi v teh akcijah tudi morali sodelovati.

Tako je iz nekaterih posvetovanj v lanskem letu in iz nekaterih analiz ter opravljenih študij mogoče ugotoviti, da so občinske skupščine — razen v nekaj izjemnih primerih — skoraj niso angažirale v pomoči delovnim organizacijam pri oblikovanju dobrih samoupravnih aktov. Zlasti je ostal pomanjkljiv nadzor občinskih skupščin nad tem, kako delovne organizacije normativne akte pripravljajo in sprejemajo, kakšna je njihova vsebina, kako se izpolnjujejo in kako se dopolnjujejo. Občinske skupščine pa so v samoupravnem sistemu tisti organi, ki so po zakonu predvsem dolžni, da nadzorujejo in spremljajo

sprejemanje samoupravnih aktov, nadzorujejo zakonitost, vsebino in opozarjajo delovne organizacije na slabosti in pomanjkljivosti v teh aktih.

Omenjena posvetovanja so namreč pokazala, da so občinske skupščine te naloge prepustile svojemu strokovnemu aparatu, pogosto celo samo nekaterim posameznikom, ki pa so bili zadržani še s številnimi drugimi nalogami, tako da sta se spremljanje in nadzor samoupravnih normativnih aktov omejila na čisto »uradniški« posel.

Delovne organizacije same s svojimi strokovnimi kadri niso bile sposobne opraviti te zahtevne naloge. Pravni kadri, kolikor delovne organizacije z njimi sploh razpolagajo (večina manjših in srednjih delovnih organizacij pa sploh nima svojih pravnikov), niso bili niti usposobljeni niti niso mogli od drugih pravnih poslih, s katerimi se ukvarjajo, zadovoljivo odgovarjati na vprašanja, ki so preveč zamotana, da bi jih lahko reševal en sam pravnik.

V takih razmerah so se razcvetele tudi različne komercialne manipulacije in nastajali so različni organizirani ter zakoniti servisi, ki so bili za honorarje pripravljali izdelati nekakšne nadomestke splošnih aktov. Le-ti so postali za nekatere delovne organizacije zasilni izhod, da so sploh lahko zadostile zakonskim obveznostim in v roku sprejele normativne akte.

Strokovne institucije — predvsem Inštitut za javno upravo in delovna razmerja — so po bolj ali manj lastnem občutku opravile nekaj raziskovalnih nalog in tako opozorile predvsem na splošne probleme samoupravnega urejanja delovnih razmerij. Niso pa te institucije poznale zahtev in želja samih delovnih organizacij, da bi mogle odgovarjati na vprašanja, ki so povzročala delovnim organizacijam največ težav.

Delovne organizacije pa so terjale in še terjajo čisto konkretne odgovore na vprašanja, kako najbolj smiselno oblikovati norme ob posameznih vprašanjih, kako pri tem razlagati večjih dvomljiv ali nerazumljiv tekst zakona in kako upoštevati pri tem posebnosti in lastni delovni organizaciji.

V sprednje se zato še vedno postavlja vprašanje izpopolnjevanja normativnih aktov nasploš in s področja delovnih razmerij še posebej. Ob razmerah, kakršne pač so, ko imajo delovne organizacije akte, nekatere že dobre po vsebini in obliki, druge nefunkcionalne in samo formalne, kaže na osnovi dosežanj izkušnje razmisлити predvsem o tem, kako organizirati usposabljanje delovnih organizacij za dopolnjevanje in izpopolnjevanje samoupravnih aktov oziroma začetkov njihovega samoupravnega pravnega sistema. Gre za vprašanje, kako vnaprej ustvarjati pogoje, da bodo delovne organizacije ob dobri strokovni pomoči prišle do boljših in kvalitetnejših aktov in do zadovoljivih odgovorov glede najbolj aktualnih vprašanj s področja medsebojnih odnosov. (Nadaljevanje prihodnjé)

IZKUŠNJA, KI NI POUČNA SAMO ZA RIBNIŠKI GRADBENIK

Kaj storiti, kadar vrelec usahne?

V splošnem gradbenem podjetju GRADBENIK v Ribnici na Dolenjskem imajo že drugi mesec prisilno upravo. Formalni povod zanjo je bila poslovna izguba 1,8 milijona S-dinarjev po zaključnem računu za minulo leto, kar pa je v pretežni meri posledica neurejenih notranjih in samoupravnih odnosov ter dezorganizacije podjetja. S tega zornega kota sedanja preizkušnja ni poučna samo za ribniški GRADBENIK, ampak tudi za prenekatero drugo manjše gradbeno podjetje, saj jim v času po reformi vsem po vrsti vse bolj primanjkuje dela.

Predvsem velja poudariti, da je vse do reforme ribniški GRADBENIK predstavljal tipično »občinsko« podjetje, ki je bilo edino »abonirano« na sredstva občinskega stanovanjskega sklada in na druga sredstva iz lokalnih virov. Proste zmogljivosti so sicer zaposlovali tudi v sosednjih občinah, vendar to ni bistveno vplivalo na obseg njihove dejavnosti.

V obdobju, ko so jim bila sredstva zagotovljena, se seveda bistveno niso trudili za to, da bi na primer izboljševali organizacijo dela ter da bi poiskali strokovnjake, ki bi to znali izpeljati. Nasprotno: splačalo se jim je dela izvajati čimbolj po-

čas, saj so na račun podražitev med gradnjo lahko samo še dodatno zaslužili. Takšno »poslovno politiko« so seveda lahko izvajali brez strokovnjakov. In, kar je v tem primeru najvažnejše: denar so imeli, problemov ni bilo in zaradi tega omejenih vprašanj niso poskušali obravnavati niti samoupravni organi niti sindikalna organizacija. Namesto tega so raje iskali tiste možnosti zaslužka, ki bi bile uresničljive brez večjega dela, na primer na račun zmanjšanih družbenih dajatev. Zaradi tega so se pred leti združili s krajevno opekarno, saj so si s tem pocenili poslovanje, ker za ta osnovni opečni material ni bilo več potrebno, da bi plačevali prometni davek.

Z reformo se je povsem razblinila idila, da bo vedno šlo tako lepo in gladko. »Zagotovljenih« sredstev ni bilo več. Niso pa bili pripravljeni, da bi si sami poiskali delo, da bi začeli prevzemati tudi manjša naročila, na primer gradnjo zasebnih stanovanjskih hiš, ki v Ribnici in okolici rastejo kot gobice po dežju. Prav zaradi tega, ker ni mogel računati na usluge gradbenega podjetja GRADBENIK, je kombinat INLES v Ribnici že pred leti ustanovil gradbeno skupino za lastne potrebe. Novo ustanovljena režijska skupina pri Stanovanjsko komunalnem podjetju v Ribnici pa si je takoj znala poiskati delo, tako da se je poleg vsega drugega GRADBENIK znašel pred konkurenco, ki je sploh ni bil navajen. Samo do polovice modernizirana opekarna v sklopu podjetja GRADBENIK ob sicer bistveno zmanjšanih možnostih za prodajo njihovega dela in uslug je zaradi anuitet za zamrznjene investicije končno pripomogla k temu, da so lansko poslovno leto, kot že rečeno, zaključili z izgubo.

Sedanja prisilna uprava zato reši nima lahkega dela, še posebej zato ne, ker pozna razpoloženje in mišljenje tega kolektiva in njegovih dosedanjih samoupravnih organov. Zanju pa je značilno to, da so v zadnjem obdobju znali biti zelo ostri v besedah in da so tudi predlagali številne ukrepe, ki naj bi pripomogli k boljšemu gospodarjenju, da pa konkretno potem sploh niso ukrepali, ker bi bili s tem ogroženi njihovi trenutni interesi. Tako na primer niso uresničili sklepa o zmanjšanju režijskega osebja, sklepa o preventivnem znižanju osebnih dohodkov v času, ko je postajalo očitno, da bodo gospodarjenje zaključili z izgubo itd. Njihove strokovne službe so se razen vsega drugega izkazale tudi povsem nesposobne tudi pri izterjevanju računov, saj imajo v svojih evidencah tudi po več let »stare« dolžnike. Občinska skupščina jih je sicer, na vse to

opozarjala, vendar preveč odločno tudi ni bila, če pa še zdaj tudi sama predstavlja enega izmed večjih dolžnikov...

Zgolj računovodsko vzeto stanje podjetja torej le ni tako črno, še posebej zato, ker bo opekarna letos le usposobljena za kolikor toliko redno obratovanje, kar trenutno pomeni eno od važnejših nalog prisilne uprave. Prav tako bo prisilna uprava poskrbela za nujno potrebne kadrovske in druge spremembe znotraj SGP Gradbenik. Tako naj bi to podjetje spet po-

stavili na zdravo osnovo in si pri tem morda pomagali tudi tako, da bi predlagali združitve z obema gradbenima skupinama v močno, združeno podjetje.

Bolj ali manj verjetno je, da bodo SGP Gradbenik iz Ribnice le »rešili«, pa čeprav s pomočjo prisilne uprave. Navzlic vsemu temu, kar je bilo doslej zapisanega, pa vendarle še ni čisto jasno, zakaj sta tako kolektiv kot občinska skupščina v Ribnici dopustila, da je prišlo tako rekoč do zloma, da pa zdaj vešta za zdravlilo... -mG

DOPIŠNIKI POROČAJO

Trbovlje:

Zadnje dni v revirjih obširneje razpravljajo tudi o možnostih za nadaljnji razmah turistične dejavnosti. Že v teh prvih razpravah pa je bilo ugotovljeno, da je treba dati v prihodnje prednost urejanju območja od Partizanskega vrha čez Vrhe do Čemšenške planine in ga razviti v osrednje rekreacijsko-turistično središče revirjev.

Z ureditvijo objektov na tem področju, z izboljšanjem cestnega omrežja ter še z nekaterimi drugimi prijemi bi bilo mogoče v prvi fazi zagotoviti večji razmah domačega turizma, pozneje pa začeti tudi z mednarodnim turizmom. Dejstvo je, da ima to področje vse pogoje, da se na njem turizem razvije v najširšem smislu, tako poletni kot zimski.

Da bi novo turistično in rekreacijsko središče nad Trbovljami čimprej začelo služiti namenu, bi bilo treba dokončno urediti cesto Podmeha—Vrhe ter dograditi cesto Jesenovo—Vrhe, s čimer bi bil mogoč prevoz z avtomobili od Trojan skozi Šentgotard, Čemšenik in Jesenovo na Vrhe in Partizanski vrh. Seveda pa si večjega razmaha turistične dejavnosti ni mogoče zamisliti — tudi ob dobrih cestah — brez žižnice. Sedanja proučevanja kažejo, da bi bilo najprimernejše, če bi zgradili žižnico v Zgornjih Trbovljah z začetno postajo nad Cestnikom in s končno postajo na Partizanskem vrhu. V eni uri naj bi z žižnico prepeljali 300 ljudi, sicer bi pa bila žižnica dolga 1200 metrov, višinska razlika pa bi znašala 660 metrov. Brez dokončne ureditve začetne in končne postaje žižnice bi veljala postavitev žižnice iz Trbovelj na Partizanski vrh okrog 230 milijonov S-din. Ljubljanski SAP je pripravljen letos naročiti izdelavo načrtov za žižnico ter preskrbeti lokacijsko in gradbeno dovoljenje in zagotoviti, da bi z deli čimprej začeli. -VS-

Kočevje:

Eno od osrednjih vprašanj zadnjega plenuma ObSS Kočevje je bilo zaposlovanje. Podatki o problematiki zaposlovanja, ki jih je posredovala enota komunalnega zavoda za zaposlovanje v Kočevju, kažejo, da se giblje število nezaposlenih od 175 do 256 oseb, kar predstavlja povprečno 2,81 % od celotnega števila zaposlenih. V zimskih mesecih se nezaposlenost še

poveča na 4,2 %. V tem številu pa niso upoštevani tisti, ki svoje zaposlitve ne iščejo preko službe za zaposlovanje. Od celotnega števila nezaposlenih je kar 70 % žensk in 88 odstotkov ne kvalificiranih delavcev. Razprava je pokazala, da se bo s temi problemi treba bolj hrabro spoprijeti. Rešitev je zlasti v uvajanju druge in tretje izmene ter z razširitev terciarnih dejavnosti. Podatki za minulo leto pa kažejo tudi, da kar 32 % zaposlenih predstavljajo delavci, ki so se v občino priselili. Ti predstavljajo poseben problem glede nastanitve. V prihodnje sicer ne bo mogoče omejevati priliva delavcev iz drugih krajev, kajti delovne organizacije v občini potrebujejo strokovne kadre, ki pa jih doma ni na voljo. Treba pa jo posvetiti večjo pozornost temu, da bodo delovna mesta primerno strokovno zasedena, razen tega pa tudi začeti premeščati moške delavce na taka delovna mesta, ki jih ne morejo opravljati ženske. S tem bi dosegli, da bi zaposlili več žensk pri tistih delih, ki jih lahko opravljajo, pa jih sedaj opravljajo moški. D. V.

Novo mesto:

Na medobčinski konferenci sindikata delavcev kmetijskega, živilske in tobačne industrije dolenjskih občin, ki je bila v Novem mestu, so v razpravi opozorili na težave, ki jih imajo s trgovino. Posebej so omenili lanski primer prodaje krompirja, ko so nekatera grozistična trgovska podjetja v Sloveniji nudila na Hrvaškem krompir po 110 S-din za kilogram ter bi tako pri vsakem kilogramu krompirja zaslužila 50 S-din. To je povzročilo, da so se na Hrvaškem raje odločili za uvoz cenejšega krompirja iz Poljske, pri nas pa je lanskega krompirja še vedno preveč in ga zdaj tudi po 10 S-din za kilogram ne morejo prodati. Spriči takih pojavov so na konferenci menili, da bi morali trgovini preprečiti ustvarjanje tako visokih dohodkov na škodo kmetijskih proizvajalcev in potrošnikov, razen tega pa bi moral biti uvoz kmetijskih proizvodov bolj usklajen z domačo proizvodnjo. R. S.

Ormož:

V občini Ormož so letos namenili za socialno skrbstvo 40 milijonov 580 tisoč S-din, kar je skoraj za 13 milijonov več kot lani. Skrbstveni organi so sicer z zneskom zadovoljni, čeprav vedo, da s tem denarjem še zmeraj ne bodo mogli socialnih problemov reševati tako zadovoljivo, kot to delajo v nekaterih drugih gospodarsko močno razvitih občinah. Zaradi tega bodo ostale tudi letos socialne podpore in rejnine, čeprav so jih v povprečju precej povečali, nižje kot v nekaterih drugih občinah. Kljub temu, da so letos namenili za socialne podpore 12 milijonov S-din, pa ne bodo mogli rešiti vseh primerov in bodo socialne podpore tudi letos dobili od potrebnih res le najbolj potrebni.

Največji delež od skupnega zneska za socialno skrbstvo so morali letos nameniti za kritje oskrbnine za tiste občane, ki so v domovih za ostarele ali v vzgojno poplajševalnih domovih. Čeprav jih je tod le 22, bodo morali letos odšteti za te občane kar 18 milijonov S-din ali 45 % od skupnega zneska, ki so ga namenili za socialno skrbstvo.

Nove oblike

POISKATI REALNE MOŽNOSTI ZA ZAPOSLOVANJE

Pred dnevi je bila v Zagorju razširjena seja občinskega sindikalnega sveta. Na seji so podrobno obravnavali pereče probleme zaposlovanja v komuni. Udeleženci so imeli pred seboj tudi skrbno pripravljeno poročilo o zaposlovanju v zadnjih petih letih, s podatki o sedANJI in prihodnji nezaposlenosti v občini, kot tudi predloge za dolgoročneje ureditev te problematike.

Poglejmo nekaj ugotovitev analize. Po podatkih je bilo na dan 1. maja letos v občini Zagorje zaposlenih 4558 ljudi. Od tega 4136 v gospodarstvu, 422 v negospodarstvu. V zadnjih letih se je bistveno spreminjala struktura zaposlenih. Medtem ko je bilo še leta 1961 od skupnega števila 4089 zaposlenih ljudi le 1041 žensk v delovnem razmerju, je število zaposlenih žensk v letu 1966 naraslo na 1648. Naglo napredovanje zaposlovanja žensk v zadnjih petih letih je bilo očitno rezultat politike, ki so jo zavestno vodile delovne organizacije in občinska skupščina.

Po uveljavljanju gospodarske reforme so tudi zagorske delovne organizacije prenehale z ekstenzivnim zaposlovanjem. Medtem ko so v zadnjih petih letih na novo zaposlili nad 700 ljudi, povprečno 140 do 160 vsako leto, so po tem obdobju vključili v delo le še nekaj deset novih delavcev, v glavnem zavoljo fluktuacije. Letni delovni programi večine zagorskih podjetij so brez kakršnihkoli podatkov o tem, da kanijo zaposlovati nove delavce. Delovne organizacije so se usmerile v povečanje proizvodnje z uvajanjem modernejših tehnologij in boljše organizacijo dela, s čimer se bo celo za zdaj zaposlena delovna sila sproščala.

Trenutno trka na vrata zagorskih podjetij približno 400 nezaposlenih. Med temi je skoraj polovica žensk, v celoti pa bi se rado zaposlilo največ mladin. Prevladujejo torej nekvalificirani delavci, četudi jih je med njimi nekaj kvalificiranih, posamezni pa imajo celo dokončano srednjo šolo. Ker je na pragu zaključek šolskega leta, kaže k temu številu nezaposlenih dodati še okoli 100 novih prosilcev, ki ne mislijo nadaljevati šolanja, za zdaj pa si niso našli učnega mesta.

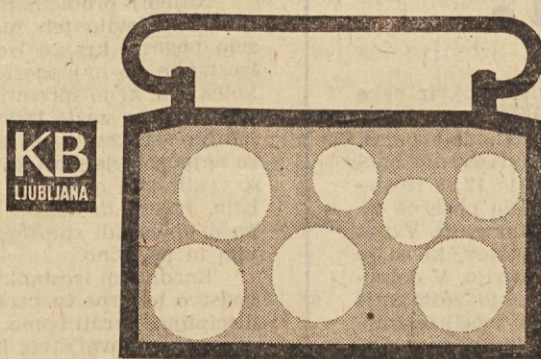
V razpravi na razširjeni seji občinskega sindikalnega sveta so podrobno proučili vse te podatke in tudi jasno poudarili, da se bo v prihodnjem obdobju število nezaposlenih povečalo. Zato so zanimivi predlogi o tem, kako, če že ne odpraviti, pa vsaj zmanjšati število ljudi brez dela na znosnejšo mero. Najprej tale ugotovitev: brez dvoma je kakršnakoli nagla rešitev nemogoča in nerealna. Probleme zaposlovanja kaže urejati perspektivno, zato pa brez odlašanja. Po vsej verjetnosti bi kakršnokoli vsiljevanje organom samoupravljanja v podjetjih, naj zaposlujejo nenačrtno, brez razpoložljivih produktivnih de-

lovnih mest, ogrozilo začetno izvajanje gospodarske reforme. Najprej bo treba skrbno proučiti vse razpoložljive možnosti in pogoje povečevanja proizvodnje, ustanavljanja novih obratov in sploh razširjati proizvodne zmogljivosti. Občinski sindikalni svet je zato sklenil ustanoviti posebno komisijo strokovnjakov iz vrst ekonomistov, pravnikov, tehnikov in drugih, ki se bo začela študijsko ukvarjati z možnostmi razvijanja posameznih gospodarskih panog. Študijska grupa naj bi po možnosti proučevala pogoje združevanja sredstev delovnih organizacij za ustanavljanje novih proizvodnih obratov oziroma produktivnih delovnih mest. Pomemben je tudi sklep, naj v občini nudijo prednost tem problemom, s čimer so na seji poudarili pomen tega vpraša-

nja. Delovne organizacije naj bi čimprej organizirale širša posvetovanja o problemih zaposlovanja, sodelovale pa naj bi prvenstveno z omejenim skupino, ki se bo seveda morala lotovati vse te problematike načrtno, pa tudi z dokajšnjo mero potrpežljivosti. Občinski skupščini so predlagali, naj eno od svojih prihodnjih sej posveti problemom zaposlovanja, predsednik skupščine pa naj bi pripravil posvetovanje o teh vprašanjih z vodilnimi strokovnjaki in direktorji delovnih organizacij.

Cez tri mesece bo občinski sindikalni svet na svoji seji ponovno obravnaval omenjeno problematiko. Tokrat naj bi bili znani prvi rezultati te akcije, ki dejansko ni akcija, marveč poskus poiskati vse možnosti za delo nezaposlenih ljudi. M. V.

NAGRADNO ŽREBANJE

PRI KREDITNI BANKI IN HRANILNICI LJUBLJANA za vlagatelje vseh vrst vezanih vlog, tudi stanovanjskih in kmetijskih, ki bodo imeli 31. avgusta 1967 vloženi najmanj 2.000 N-din na odpovedni rok nad eno leto.

NAGRADE:

- 1 avtomobil Zastava 1300
- 2 avtomobila Zastava 750
- 2 motorni žagi Alpina
- 5 pralnih strojev Castor
- 10 peči na olje Gibo
- 5 prenosnih televizorjev
- polištvo po izbiri v vrednosti 2.500 N-din
- 20 transistorjev
- 10 električnih mešalnikov
- 10 garnitur kuhinjske posode
- 10 sušilnikov za lase

KREDITNA BANKA IN HRANILNICA LJUBLJANA

ZA VAŠ OKUS LE

Zahtevajte jo v vaši trgovini!

Res zmeraj deljena odgovornost?

V ljubljanskem Litostroju poleg »pravih« nesreč in nezgod pri delu evidentirajo tudi vsako prasko, ubod in druge manjše poškodbe ter nezgode, zaradi katerih delavcem ni potreben bolniški stalež. Vsak tak primer tudi podrobno analizirajo in predlagajo ustrezne ukrepe, ki naj bi preprečili ponavljanje enakih ali podobnih nesreč.

Na podlagi tako podrobne evidence ugotavljajo, da se v njihovi delovni organizaciji letno pripeti med 500 in 700 delovnih nezgod in drugih nesreč pri delu, med katerimi pa je več kot 80 % takšnih, ki delavcem po končanem zdravljenju ne zapustijo nobenih posledic. Izmed ostalih nesreč in nezgod pri delu, ki vplivajo na večjo ali manjšo invalidnost prizadetih članov kolektiva, so posebej zanimive tiste, ko prizadeti na sodišču uveljavljajo svojo pravico do odškodnine. Za zadnjih nekaj let je značilno, da mora pravni zastopnik Litostroja po deset do petnajstkrat letno v imenu svoje delovne organizacije nastopati proti članom tega kolektiva, ki poskušajo uveljaviti večji ali manjši odškodninski zahtevek.

»Litostroj doslej, razen v enem primeru, še ni bil obsojen, da bi kot delovna organizacija nosil izključno odgovornost za nesrečo, katere posledica je bila invalidnost delavca,« sta poudarila KAREL KOROŠEC — sekretar podjetja in MILAN SEME — diplomirani pravnik. »V vseh ostalih primerih so delavci odstopali od tožbe ali pa je, najbolj pogosto, prišlo do poravnave.«

Omenjena predstavnika Litostroja sta potem s primeri utemeljevala, kako težko je v konkretnih primerih ugotavljati odgovornost, oziroma krivdo tako delavca kot delovne organizacije. Podjetje je npr. tožil delavce, ki je na nepravilen način poskušal opraviti neko delo, pri čemer pa si je poškodoval prsni koš in nalomil hrbtenico. Delavec je bil vnaprej opozorjen na nevarnost pri delu in pa na to, da tega dela nikakor ne sme opraviti sam, ampak le ob nadzorstvu in pomoči mojstra. Tega pa so nujno poklicali k nekemu drugemu delu. Prizadeti delavec ni čakal, da bi se mojster vrnil, ampak je skušal delo opraviti po svoje. Pripetila se je nesreča. Lahko bi se ji izognili, ampak...

KRIVI SO VSI IN NIHČE NI ODGOVOREN

Na podoben način deljena odgovornost je po mnenju tovarišev Korošca in Semea značilna za vse odškodninske spore, v katerih je Litostroj tožena stranka.

Na vprašanje, če in kako Litostroj ukrepa proti tistim neposrednim organizatorjem proizvodnje in drugim odgovornim osebam na eni strani ter delavcem, ki ne upoštevajo predpisov o varnosti pri delu na drugi strani, pa je tovariš Korošec tako-le odgovoril:

»Če bi hoteli zagotoviti absolutno varnost pri delu, bi vsak delavec moral imeti svojega nadzornika, ta pa spet nekoga, ki bi ga kontroliral itd. To je čisti absurd, ampak samo tako je mogoče zagotoviti zares varno delo. Praksa seveda na-

rekuje najrazličnejše kompromise. Predvsem pa poskušamo ljudem privzgojiti občutek, da morajo sami skrbeti, da bodo lahko varno delali. Za to so jim na razpolago vsi dosegljivi pripomočki in še druga zaščitna sredstva. Je pa spet tako, da zaščitna sredstva delavci marsikdaj neradi uporabljajo, ker jih enostavno motijo pri delu ali pa samo mislijo, da brez njih lažje delajo. Na takšno prepričanje vpliva tudi delovna vna- in mišljenje, da zaradi nepravilnega delovnega postopka ne bo posledic, če pa se je tak način dela večkrat že zaključil brez vsakih posledic. Gre skratka za probleme, s katerimi se srečujejo prav vse delovne organizacije. Rešujemo pa jih vsak zase in kakor vemo in znamo.

V našem podjetju se s temi zadevami spoprijemamo tako, da prvič skušamo zagotoviti potrebna zaščitna sredstva. Letos bomo v ta namen porabili 31,4 milijona S-dinarjev. Drugič pa za delavce in organizatorje proizvodnje prireja- mo občasne tečaje o varnosti pri delu. Rezultat tega je, da zadnja leta relativno in absolutno pada število nesreč in nezgod pri delu, s tem pa tudi bolniški stalež. Še leta 1964 je bilo na primer zaradi vsake nesreče izgubljenih 13,6 delovnih dni, lani pa le še 12,42 delovnih dni. Število nesreč pa ni se lahko še bolj zmanjšalo, če bi ljudje resneje jemali varnost pri delu. Ugotavljamo pa, da disciplinski ukrepi še zdaleč ne zaležejo toliko kot so poprej zalegle mandatne kazni. Te po sedanjih zakonodaji niso več dopustne. Morali pa bi najti neko primerno obliko, da bi lahko ostreje sankcionirali vse tiste kršitve določb o varnosti pri delu, katerih posledica so ne- zgo- de in nesreče pri delu.

Ob zaključku pomenka je tovariš Korošec še dodal, da so v več primerih prizadete organizatorje proizvodnje, katerim je bila dokazana delna odgovornost za nesrečo ali težko nezgodo, premeštrani na druga, manj zahtevna in odgovorna delovna mesta.

VSELEJ POSKRBE TI ZA VARNO DELO!

Ni mogoče zanikati, da v Litostroju ne bi skrbeli za varnost pri delu. Vendar je iz dosedanjih odgovorov mogoče razbrati (kar je sicer značilno za vse naše delovne organizacije), da se vseeno preveč izgovarjajo na tako imenovani subjektivni faktor varnosti pri delu. Tudi z njim pa se je mogoče spoprijeti! Vodja službe za varstvo pri delu v tovarni Litostroju tovariš KRAPEŽ meni tako-le:

»Za dejstvo, da število nesreč in nezgod pri delu pada, je mogoče poiskati pojasnilo v tem, da zaradi vplivanja reforme ljudi na splošno resneje jemljemo delo, da ga tudi bolj spoštujemo, smo bolj disciplinirani. Disciplina pa je pogoj varnega dela. Zakon o varstvu pri delu in naš pravilnik o delovnih razmerjih nam dajeta vso možnost, da to disciplino še bolj zaostriamo, saj je delavca mogoče celo izključiti iz delovne skupnosti, če navzlic večkratnemu opozorilu še vedno zanemari varnost sebe in drugih.

Dolžnost naše službe je, da v vseh takih primerih delavca odstrani z delovnega mesta ali pa premeštramo na drugo delovno mesto, kjer ne more poškodovati bodisi sebe ali pa drugih. Ostale službe v podjetju potem ukrepajo naprej, vendar žal ne zmeraj tako, da bi to vodilo k trajnemu odpravljanju vzrokov, zaradi katerih moramo skoraj vedno iste ljudi opozarjati na enake ali podobne kršitve določb o varnosti pri delu.

Se vedno na primer ugotavljamo, da se po skladiščih orodij vodijo v evidenci in tudi izdajajo pokvarjena ali kako drugače nezaščitljiva orodja in pripomočki. Če kdaj kaj takega odkrijemo, tisto takoj izločimo. Vendar pa je še kdo drug v podjetju odgovoren za to, da se takšne stvari sploh lahko dogodijo.

Še to: tudi sindikat bi nam pri razširščenju in urejanju teh zadev lahko veliko pomagal. Prav je, da štiti delavca in njegove pravice. Vendar pa bi mo-

rala obstajati tudi neka meja. Gre namreč za to, kdaj delavec dejansko zasluži podporo svoje organizacije in kdaj gre za nekakšno solidarnost, ki pa pomeni samo potuho in opravičilo za druge podobne primere, ki bi se pripetili in ki jih je potem treba obravnavati.

NIČ NOVEGA, AMPAK...

Nič posebnega novega nis razkrili pomenki o varnosti dela in o skrbi za tako delo v Litostroju. Ugotoviti pa je mogoče, da se za trditvijo, da (razen enkrat) nikoli ni bila dokazana izključna odgovornost delovne organizacije, skriva tudi precej samozadovoljstva. Ali se ne bi lepše slišalo, če bi v Litostroju ali kjerkoli drugje lahko rekli, da je njihova delovna organizacija le izjemoma soodgovorna ali odgovorna za nesrečo ali nezgodo pri delu? Če bi bilo tako, bi povsod imeli tako zastavljeno organizacijo dela in proizvodnje ter varnosti pri delu, da bi potem hitro lahko našli vzroke, zaradi katerih vseeno prihaja do nesreč in nezgod pri delu in takoj učinkovito nastopali proti povzročiteljem.

Velja povedati, da so v Litostroju že napravili enega prvih korakov v tej smeri. Njihov pravilnik o delovnih razmerjih namreč izrecno navaja kot dolžnost delavca, da odkloni delo, če ni poskrbljeno za varnost in ustrezena zaščitna sredstva. Nekajkrat se je že primerilo, da so delavci zaradi tega dejanskega odklonila delo. Ugotovljene pomanjkljivosti so potem lahko zelo hitro odpravili...

M. G.

Spet tradicionalna tekmovalna med sindikalnimi podružnicami

V Slovenskih Konjicah že nekaj let na pobudo občinskega sindikalnega sveta organizirajo množična športna tekmovanja med sindikalnimi podružnicami vseh konjskih podjetij. Tekmovanje organizirajo v počastitev dneva borca.

V letošnjem letu tekmovalje organizira sindikalna podružnica usnjarskega kombinata Konus. Člani sindikatov bodo tekmovali med seboj v norometu, rokometu, košarki, odbojki, streljanju in šahu. Tekmovanje se je pričelo 29. maja in bo trajalo vse do 4. julija. Zmagovalec tekmovalja v vseh disciplinah prejme prehodni pokal »Dneva borca«, zmagovalne ekipe v posameznih disciplinah pa pokale v trajno last. Med člani sindikata vlada za ta tekmovalja veliko zanimanje.

B. F.

Mojdun, kakšni preroki so nekateri hermesovci! Ze kak teden poprej so vedeli, da bo kolektiv odpoklic šest članov delavskega sveta.

»Boste videli,« so mi rekli, »B... K... R... začetnice so usodne. Po volitvah si oglejte priimke odpoklicanih.«

»Odpoklic bo vendar tajen,« sem se uprla prerokom. »Ne natolcuje!«

Toda preroki niso natolcevali. Izmed petnajstih članov delavskega sveta je bilo odpoklicanih šest, in sicer z začetnicami B... K... R.

V prerokovanje ne verjamem. Hermesovci pa tudi niso preroki. Njihovo prerokstvo ima čisto običajno ozadje: štirje delavci iz Hermesa so enemu izmed B... K... R povedali, da so na črni listi. Da škodujejo podjetju in družbi, točneje interesom podjetja in družbe. Tako da jim je povedal predstojnik.

Zanimivo se je globoko zamislil nad svojo družbeno škodljivostjo in ko ni v svoji samoupravni vlogi ničesar našel, kar bi ga zaznamovalo kot družbenega škodljivca, se je pomiril. Navsezadnje pa, si je mislil, vse sklepe smo soglasno izglasovali. Če bomo odpoklicani, bomo odpoklicani vsi. In potem... Hja, dokazati nam bo treba, da smo res škodovali. Zraven pa še tovariš direktor, ki je bil na vseh naših sejah. In sekretar strokovnih služb, ki je bil ravno tako vedno zraven. Podjetje ostane brez upravne in samoupravne glave. To pa ni mogoče, nikakor ni mogoče...

Toda ta čas, ko je takole ugibal, sta dva člana delovnega kolektiva prepotovala vso Jugoslavijo in obšla vse Hermesove servise. Službeno, seveda, iz potrebe. Mimogrede pa sta najbrž navrgla še B... K... R problem. Samo mimogrede, toda servisariji so si to zapomnili, kot je pokazal izid volitev. B... K... R bi lahko priči videli 31. marca na zboru delovne skupnosti Hermesa. Če so jih opazili, se točno ne

ŽALOIGRA B... K... R...

ve, kajti v dvorani je bilo več kot sto ljudi. Nikomur ni pisalo na čelu, kdo je. Takrat so dvignili roke za odpoklic celotnega delavskega sveta, kot je bilo predlagano, in torej niti ni bilo treba vedeti, kdo je kdo.

Nekaj tednov kasneje, ko so se spet zbrali v Ljubljani (spomladi se takšne izlete po domovini kar pričejejo, zlasti, če gredo na račun podjetja), so vetrjali pri odpoklicu celotnega delavskega sveta. Dober mesec zatem pa so na taji- njih volitvah odpoklicali samo B... K... R, škodljivce v delavskem svetu.

Na tretjem zboru delovne skupnosti, ko je bil razglašen izid volitev, so B... K... R škodljivci protestirali zoper takšno svobodno volitve, točneje: pismeno so se pritožili in zahtevali posebno komisijo, da jim po zapisnikih samoupravnih organov dokaže škodljivo delovanje.

Toda zbrani so molčali. Svojo voljo so dokazali s tajnim glasovanjem.

B... K... R žaloigra se je zanje končala. Ko sem odhajala s tega zadnjega zbora, je prišel za me- noj neki hermesovec, ki dela v zastopništvu X. Več mi ni dovolil objaviti.

»Oprostite,« me je ogovoril, »vse tole je običajna kome- dija. Servisariji bi izglasovali karkoli, ker bolje zaslužijo, kot mi v zastopništvu. Servisi so deficitni, mi pa ustvarjamo dohodek. Če pridobiš servisarije, zmašaš, ker jih je več kot nas.«

»Volilna agitacija je dovoljena, tovariš,« sem se previdno izmaknila, »raje povejte, če so B... K... R res podjetju škodovali in kako? Sklepi morajo biti izglasovani z večino. B... K... R pa v petnajstčlanskem delavskem svetu niso bili večina.«

Spremljevalec se je zakrohotal: »Ne iščite v Hermesu logičnosti in doslednosti. Poglejte, pravijo, da so B... K... R spravevali in širili alarmantne vesti o nekakšnem črnem fondu Hermesa v Zahodni Nemčiji in da je vse skupaj izviralo iz trte. Jaz pa se smejem. Bil sem v Nemčiji, he... he... s kolegom sem dobil na roke 150 dolarjev. Pol dnevnice mi je plačal Hermes v dinarjih, pol pa Deutsche Kamera... he... he... čeprav sem imel posel v drugem podjetju.«

»Zakaj tega niste povedali na zboru kolektiva?« »Jaz? Saj nas je bilo takrat pet v Nemčiji, he... he... Naj tisti iz Ljubljane povejo. Tukaj so skuhal zadevo in tukaj naj bi jo razstili. Odkrito rečeno, vse se mi že upira. Iščem si drugo službo. Napišite tole, tukaj je pa moja vi- zitka, če me boste potrebovali za pričo na sodišču. He... he... Vas ne bom pustil na cedilu...«

(Se nadaljuje v bližnji ali daljni prihodnosti)

MARIOLA KOBAL

NAŠ PODLISTEK

ANA K. ČUKOVA, DIPL. PSIHOLGINJA

Zakaj izostajamo z dela?

za celo koledarsko leto. Ugotovitve so zelo zanimive, še posebej, če jih primerjamo z nekaterimi ugotovitvami drugih dežel.

NAŠE UGOTOVITVE O IZOSTANKIH Z DELA

Izostanki z dela so splošen problem industrializirane družbe. Čimbolj se neka družba ekonomsko razvija, tembolj se ubada s problemom izostajanja z dela. Ekonomsko škoda, ki jo zaradi neupravičenih in prekomernih izostankov z dela utrpijo posamezna podjetja in v končni posledici celotna družba, gre v milijarde. Približati se reševanju problema izostankov, dejanskega pomeni, izkoristiti eno od »notranjih rezerv«, ki so nam v industriji na razpolago.

OBSEG IZOSTANKOV Z DELA SE SPREMINJA

Minimalne izostanke z dela opažamo povsod v vsaki deželi in v vsaki delovni organizaciji. Toda že ta minimalni obseg izostankov z dela, ki je razumljiv in povsem normalen za dane delovne pogoje, se od dežele do dežele zelo spreminja. Poleg tega, da je odvisen od kulturno-zgodovinskega ozadja neke dežele, je hkrati najtesneje povezan z delovnimi pogoji. V tistih industrijskih panogah (na primer kovinski), kjer so delovni pogoji težji, je tudi minimaini obseg izostankov višji. Obseg izostankov z

dela, ki se spreminja glede na kulturno-zgodovinski okvir neke dežele, je zelo različen — od 2 % do več kot 20 %.

V Indiji na primer, kjer opravičujejo izostanek z dela zaradi praznovanja vsakega verskega praznika ali prisostvovanja enotenskemu poročnemu slavlju v hribovski vasi, je 12 % izostajanje z dela normalno. V preteklosti je znano zelo obsežno izostajanje z dela v letih od 1920 do 1940 v Sovjetski zvezi. Vzrok je bil predvsem v hitri spremembi delovnih pogojev, ki so jo doživljale množice, ko so prihajale iz vasi v industrijo. V delovnih razmerah, ki so se razvijale v povojnih letih, se je izostajanje z dela vedno bolj zmanjšalo. V zadnjem času pa so začeli opozarjati prav v najbolj industrijsko razvitih deželah (na primer Anglija), da se izostajanje z dela povečuje. Pogosto izostajajo predvsem na tistih delovnih mestih, kjer je delo enolično in dolgočasno in kjer delavci svojega dela ne marajo.

POGOSTOST IN TRAJANJE IZOSTANKOV

Izostajanje z dela se lahko poveča na račun pogostosti izostajanja in trajanja izostankov. V tovarnah običajno tožijo, da imajo zaradi pogostosti izostajanja veliko večje težave kot zaradi trajanja. Čeprav delavec izostane z delovnega mesta samo za en dan, je potrebno nekoga najti, ki ga bo nadomeščal na njegovem delovnem mestu. Tovarna pa ima največ stroškov z uvajanjem novega delavca na izpraznjeno delovno mesto. V nekaterih tovarnah že vnaprej večstransko usposablja priučene delavce prav zaradi tega, da bi ublažili problem nadomeščanja. Seveda se s tem doba pričevanja precej podaljša in samo pričevanje postane zahtevnejše. Vse skupaj pa bi nam izraženo v denarnih vsotah, še bolj zgovorno povedalo, kako pereči so pogosti kratki izostanki.

ENODNEVNI IN DOLGOTRAJNI IZOSTANKI

Ko trajajo neki izostanek na primer že več mesecev, je v glavnem že vse breme, ki ga nosi tovarna, mimo (notranje spremembe zaradi novega razporeda delavcev so že opravljene). Za pogoste trajne izostanke je običajno v neki delovni organizaciji znak slabo zdravstveno stanje zaposlenih. Pri takih ugotovitvah se tovarne odločijo za različne ukrepe. Ali organizirajo

svojo lastno obratno ambulantno, ali začno zaposlovati več mlajših delavcev (če so bili prej v kolektivu predvsem starejši delavci), ali povečajo higiensko-tehnično zaščito v tovarni ali pa celo skušajo vplivati na življenje zaposlenih tudi izven tovarne in podobno.

Najbolj problematični, glede na vzroke, so enodnevni izostanki. Število teh tudi najlaže in najhitreje zmanjšamo. Za zelo pogoste kratke izostanke z dela, predvsem pa enodnevnih izostanke, je najpogostejši znak zelo slaba delovna disciplina v kolektivu, ki jo spremlja nizka motiviranost za delo. Ko proučimo vzroke za te izostanke, ne zasledimo nobenih tehničnih zunan- nih vzrokov, ki bi dovolj opravičevali izostajanje. Zaposleni se najpogostejše, bolj ali manj spretno, izgovarjajo mojstru, ko so se vrnili spet naslednji dan na delo, da so izostali zaradi glavobola, zaradi družinske obveznosti, ki jim je preprečila prihod na delo, zaradi splošnega slabega počutja, zaradi nujnega opravi- lila in podobno.

Enodnevni izostanki bodo zelo hitro upadali, ko bomo uredili vodstvo tovarne in preko ustreznega vodenja uveljavili delovno disciplino, hkrati bomo pa skrbeli, da bodo delavci doživljali vsaj osnovno zadovoljstvo, ki ga od svojega dela pričakujejo.

KDAJ SE POJAVLJA NAJVEČ IZOSTANKOV Z DELA?

Od vseh treh izmen največ izostajajo delavci, ki delajo v nočni izmeni, kar je tudi razumljivo, saj je takrat res najtežje prihajati na delo zaradi nezadostnega počitka in zaradi ustalje- nih življenjskih navad.

Glede na dneve v tednu je največ izostankov ob ponedeljkih, najmanj jih je v sredi tedna in potem spet porastejo proti koncu tedna. Preko nedelje prekinemo zaposleni stik z delom, zato se morajo v začetku naslednjega tedna za delo spet »ogrevati«. Proti koncu tedna pa že nastopa utrujenost. Krivulja delovne storilnosti narašča in upada ravno obratno od obsega izostankov.

Zanimivo je, da je med mesecem pri nas daleč največ izostankov v prvih dneh v mesecu, proti koncu meseca pa zelo hitro upadajo. Komaj občutno naraste število izostankov le še med 15. in 20. v mesecu. Čimbolj pojema denar proti koncu me- seca, ki so ga zaposleni dobili v začetku meseca ob delitvi osebnih dohodkov, tembolj se večja potreba po pridobitnem delu in tembolj so delavci motivirani za delo, tem redneje prihajajo na delo. Če bi bile vzrok izostajanja bolezni; potem se izostanki ne bi mogli nakopiti samo v enem delu meseca. Eden pomembnih vzrokov za izostajanje z dela je delovna motivacija, ki jo pogo- jujejo dejanske materialne potrebe zaposlenih.

V drugem nadaljevanju, ki ga bomo objavili v naslednji številki Delavske enotnosti, bo avtorica odgovorila na vprašanje: »Zakaj nastaja večina izostankov z dela?«

Pogovori z upravljavci • Pogovori z upravljavci

ZA MALO DENARJA JE KAR PRECEJ MUZIKE

MIRI KOROŠEC, pomočnica v frižerskem salonu Brivsko frizerskega podjetja iz Ljubljane se je zadnji dan II. občnega zbora sindikata delavcev storitvenih dejavnosti Slovenije zelo mudilo.

Ob 12. uri je morala na delo v frižerski salon Gradišče.

A vseeno, kljub stiski s časom, je Mira privolila v razgovor.

»Pa kaj, da ste prav mene izbrali,« se je začudila.

»O delu frižerjev malo pišemo in bi nam morda vi kaj več povedali o problemih, ki vas težijo?« sem ji pojasnil.

In tako je stekel pogovor.

Pogovarjala sva se o nagrajevanju v brivsko-frizerski stroki.

»Kako ste pravzaprav nagrajevani v vaši stroki?« je bilo prvo vprašanje.

»Vsi zaposleni smo v brivsko-frizerski stroki nagrajevani od prometa,« je odgovorila Mira. »V brivsko-frizerskem podjetju Ljubljana, kjer delam, smo ženske frizerke nagrajevane skupinsko, moški frizerji pa so nagrajeni vsak zase od prometa, ki ga opravi. Ženske frizerke smo zavoljo tega nagrajevane skupinsko, ker nas skoraj vedno več sodeluje pri izdelavi ene frizure.«

»Koliko pa ob takšnem načinu nagrajevanja znaša vaš osebni dohodek?«

»Zelo različen je naš osebni dohodek. Sama zaslužim mesečno blizu 75.000 S-dinarjev. Zelo pa se mi pri tem zdi krivično, da so moški frizerji zelo slabo nagrajevani. V našem podjetju jih poznam veliko, ki že po dvaset let delajo v stroki in so že pravi mojstri svojega poklica, pa za opravljeno delo, že dlje časa, celo nekaj let ne prejema več kot 60.000 starih dinarjev.«

»To so pa res nizki osebni dohodki za vašo stroko. Ali ne bi morda zaposleni v brivsko-frizerski stroki lahko povečali svojih osebnih dohodkov z večjo storilnostjo?«

»Na boljšeosebne dohodke bi frizerji že lahko vplivali z večjo storilnostjo. Toda naša storilnost je tesno povezana s cenami za naše usluge. In cene storitvam, ki jih opravljamo povsem enako kvalitetno in hitro kot v katerikoli frižerskem salonu v tujini, so zelo nizke. Cene so nizke predvsem zavoljo tega, ker so stroški za material, ki ga uporabljamo, zelo visoki in če k temu dodam še pretirane najemnine za naše poslovne prostore, ki jih predpisuje stanovanjsko podjetje, in še ostale režijske stroške, potem vidite,

da komaj pridemo skoz...«

»Zakaj pa ne dvignete cen svojim storitvam, saj kot je znano, so cene v tujini za brivsko-frizerske storitve mnogo višje?«

»Ko so sprostili cene našim uslugam, smo cene storitvam tudi mi precej povišali. Toda s tem smo le sebe »udarili« po

glavi, kajti promet se nam je premočno zmanjšal, da bi lahko vzdržali ob previsokih stroških, za katere pa nismo krivi sami frizerji. Hkrati pa je promet narasel v zasebnih

frižerskih salonih, ki jih pa v Ljubljani ni malo... In še tole bi rada dodala: vsi zaposleni v Brivsko-frizerskem podjetju Ljubljana smo se po drugi strani tudi zavestno odrekli višjim osebnim dohodkom zaradi tega, da smo si lahko uredili nekaj naših frižerskih lokalov, ki se po urejenosti in opremljenosti lahko kosajo z marsikaterim frižerskim salonom v Italiji ali Franciji pa tudi v Švici, kjer je brivsko-frizerska stroka izredno razvita. Tako smo za sodobno opremljenost lokala v Konzorciju potrošili blizu 25 milijonov starih dinarjev, v lokal Gradišče pa smo vložili blizu 15 milijonov starih dinarjev...«

S frizerko Miro Koroščevo, ki je sindikalna delavka, saj je bila izvoljena tudi v ple-num RO sindikata delavcev storitvenih dejavnosti Slovenije, pa sva kramljala še o drugih problemih iz brivsko-frizerske stroke. Pripomnila je, med drugim, da za svoje še bolj kvalitetno delo frizerji pri nas ne morejo dobiti dobrih domačih materialov, to je raznih preparatov. Zavoljo tega so ljubljanski frizerji precej navezani na tuje materiale, ki pa jih je še zmeraj težko dobiti, saj zanje nimajo potrebnih deviz.

To, da ljubljanski frizerji nimajo kvalitetnih materialov, pa je mnogokrat osnovni razlog, da naše žene in dekleta ne prihajajo iz frižerskih salonov še z lepšimi in predvsem boljimi pričeskami.

M. ZIVKOVIČ

PORTRETI IN SREČANJA

Čez trgovce se ljudje po navadi pritožujejo. O njih govorijo s pikrimi besedami. Mnogim potrošnikom so trgovci trn v peti. Očitajo jim, da so krivi visokih cen, da cene navijajo, da na lahek način zaslužijo denar, da so preveč zanikrni, skratka, krivi so za vse pojave, ki potrošnikom niso všeč.

Vseh trgovcev pa le ne smemo metati v isti koš. Med njimi so namreč tudi ljudje, ki svoje delo opravljajo vestno in točno kot dobri delavci. Tudi poslovodja samopostrežne trgovine na Suhi pri Skofji Loki CIRIL ZAKOTNIK je tip trgovca, ki o njem ljudje ne povedo nič slabega. Njemu namreč nič ne škoduje dejstvo, da kot poslovodja velike trgovine zasluži manj kot vratar v Gorenjski predilnici. Seveda na splošno trgovci ne zaslužijo slabo, če upoštevamo izplačila pri nekaterih velikih uvoznih podjetjih, ki potem vplivajo na izračun slovenskega povprečja.

POSLOVODJA »SAMOPOSTREŽNICE«

Površina Zakotnikove samopostrežne trgovine na Suhi je 142 kvadratnih metrov. To pa je prostor, na katerem se nabere precej prahu. Razen tega je skoraj vsa trgovina v policah. Prostor je nov in skoz streho ne nateka, kot je običaj pri novogradnjah, kar pa seveda ni zasluga trgovcev, ampak arhitektov, ki so trgovino zgradili.

Poslovodja Ciril Zakotnik je tipičen predstavnik svojega stanu. Je razmeroma star trgovec, saj se spominja časov, ko so trgovci hodili iz trgovin nabirat žir, ker so bile njihove police v trgovini prazne. Časi pa so se spremenili. Vsa ta leta je marljivo delal in tudi danes še vedno ni odločil svojega predpasnika. V trgovini in v skladišču prime za vse, veliko pa tudi piše, ker naša trgovina s svojimi pravili oblikuje dobro pisemne ljudi.

Vprašal sem ga, če v trgovini kaj govorijo o delitvi dela. Pri tem vprašanju je imel na tehnični v skladišču naložena uvožena italijanska jabolka, ki jih je tehtal v vrečke. Italijanska jabolka sodijo v poglavje o našem uvozu, ki so o njem časopis na splošno obširno poročali.

»O kakšni smiselni delitvi dela v trgovini zaenkrat še ne moremo govoriti. V industriji je delitev dela brez dvoma popolnejša in lažja. V trgovini pa z delitvijo dela še le začnemo. Za delitev dela so vsekakor najprimernejše samopostrežne trgovine, ki pa jih imamo pri nas še premalo. Tako je trgovec še vedno univerzalni delavec, ker mora prijeti za metlo in za svinčnik. In ker ima vsak trgovec razen tega še svojo pamet, ne najdemo zlepa skupnega jezika, da bi trgovino bolj prilagodili sodobnim oblikam. Veliko je bilo že načrtov o trgovini, vendar smo ostali tam, kjer smo bili. Vsak

po svoje boga moli...«

Pripovedovati je začel o svojem znanu, ki v 12 letih ni zamenjal svoje pisalne mize, trgovske firme pa so se kar neprestano menjale. Na koncu je naštel več trgovskih hiš, pri katerih je delal, kot je imel službenih let.

»Mnogi menijo, da v trgovinah slabo delate in dobro zaslužite. Se vam zdi takšna sodba pravična?«

»Učinek v trgovini zdaj ni več slab. Tudi storilnost stalno narašča. Seveda pa je vse odvisno od prometa. Če je promet v trgovini dober, je tudi storilnost večja in učinek boljši. Ta trgovski zakon pa ima še vedno svoje luknje. Lahko se primeri, da tisti, ki si v trgovini med delovnim časom čistijo gume, boljše živijo, kot tisti, ki ves čas marljivo delajo. Na vseh delovnih mestih v trgovini še niso takšni ljudje, ki bi delali pravilno. Zato tudi trgovina še nima tiste vloge, ki bi jo morala imeti. Tako nekateri hlajstajo samo za dobičkom, potrošniki pa jih dosti ne zanimajo. Cilj trgovine pa ni, da potrošnikom odira kožo.«

»V Škofji Loki ste baje trgovci zdaj potrti, ker namerava ljubljanska Nama zgraditi v mestu svojo blagovnico. Velike ribe pa, kot je znano, jedo male. Ali imate s tem v zvezi kakšne pomisleke?«

»Rečem samo to. Ne zdi se mi prav, da so domači trgovci proti gradnji. Ob strani pustimo vprašanje, če je takšna naložba pametna in zaledje dovolj veliko. Zavzemam se za načelo, naj prodaja tisti, ki je sposobnejši in cenejši. Pri tem mu seveda ne smemo delati zaprek.«

Zaradi takšnih svojih stališč je Zakotnik včasih pri nekaterih slabo zapisan, vendar pa mu pri delu ne morejo do živga.

ZDRAVKO TOMAŽEJ

Navdušenje za sindikalne športne igre

Dejstvo, da so imeli doslej v Ajdovščini možnost vključevanja v športne klube v glavnem samo tisti mladi ljudje, ki so kot tekmovalci že nekaj pomenili, je napotilo Občinski sindikalni svet in Odbor za telesno vzgojo v Ajdovščini, da poskrbijo za športno rekreacijo tudi vseh tistih zaposlenih, ki do danes te možnosti še niso imeli.

V začetku je bilo mišljeno, da bi bila športna srečanja le v okviru praznika dela, potem pa smo zaradi velikega zanimanja nastopajočih podaljšali tekmovalno vse do začetka tega meseca...«, nam je povedal Teodor Bolčina, predsednik Občinskega sindikalnega sveta v Ajdovščini. »Ker je navdušenje za športno rekreacijo preseglo vsa pričakovanja, danes razmišljamo o tem, da bi na jesen s tekmovalni nadaljevali. Nihče si namreč ni mislil, da bodo prireditve v okviru delavskih športnih iger sleherni dan polne igrišča v Ajdovščini...«

Glede na to, da v Ajdovščini ObSS še nima pomembnejših izkušenj v organizaciji tako množičnih športnih prireditev, je razumljivo, da so ti prvi organizacijski koraki opozorili na marsikatero pomanjkljivost.

Ker so tekmovalna močno prerasla prvotno zamisel, smo na marsikaj pozabili...«, pravi predsednik ObSS v Ajdovščini Teodor Bolčina. »Vsekakor ni prav, da organizator ni pomislil tudi na ženske, ki jih v delovnih organizacijah na območju občine Ajdovščine vsekakor ni malo. Pozabili smo tudi na šolsko mladino in tiste, ki služijo v Ajdovščini vojaški rok. Prav tako nismo dali možnosti udeležbe predstavnikom številnih najšibkejših delovnih organizacij, ki zaradi minimalnega števila zaposlenih ne morejo sodelovati na igrah s kompletno ekipo. Skratka..., pomankljivosti to pot ni manjkalo. Storili pa bomo kar največ, da bo organizacija v prihodnje že bistveno boljša...«

To pot se je potegovalo v Ajdovščini za najvišje priznanje kar 76 ekip, na igrah pa so sodelovale vse večje delovne organizacije v tej komun. Predstavniki odbora za telesno vzgojo v Ajdovščini menijo, da bo na prihodnjih igrah nastopilo še precej več delovnih organizacij, saj gre v bistvu le za nekatere organizacijske spremembe oziroma dopolnitve, medtem ko je zanimanje za športno aktivnost v delovnih organizacijah že danes več kot zadovoljivo.

Na dopustu...

CENENO LETOVANJE NA OTOKU BRAČU

ŽE ZA 1.800 S-DINARJEV NA DAN

Turistični delavci iz Makarske, ki so organizirali letošnji V. majski zbor turističnih novinarjev Jugoslavije, so vsem udeležencem tega zbora pripravili prijetno presenečenje: izlet na otok Brač, v prijetno starodavno mestoce Poveljo.

Sprejem, ki so ga Poveljani priredili novinarjem, je bil tako prisrčen, da bi ga bilo težko do podrobnosti opisati. Ko smo z ladjo pristali v Povelji, je bilo na obali staro in mlado. Tu so bili pionirji v belih srajcah in modrih hlačah z rutami okrog vratu, postavna dekleta s cvetjem, pevski zbor, ki je prepeval dalmatinske pesmi, in sleherni domačin, ki je zvedel, da pridejo novinarji.

Novinar, kolega iz splitske »Slobodne Dalmacije«, je povedal, da Poveljani priredijo takšen sprejem vsaki večji pa tudi manjši skupini turistov, ki pride k njim na letovanje. In še to je dodal: podobno bi se zgodilo tudi, če bi na Braču obiskali še Sutivan, Supetar, Sumartin, Bol, Milno ali Splitsko, nič manj privlačne turistične kraje, kot je Povelja.

Turistični delavci iz Povelje so nam takoj ob prihodu postregli z najrazličnejšimi podatki.

Znova in znova pa so pripovedovali, da so letos na Braču vložili za povečanje prenočitvenih zmogljivosti nič manj kot milijardo 200 milijonov starih dinarjev in da bodo prihodnje leto za povečanje prenočitvenih zmogljivosti porabili še najmanj 2 milijardi starih dinarjev. V takšno povečanje prenočitvenih zmogljivosti jih namreč silijo dejstvo, da je samo lani le-

tovalo na Braču že 33.000 domačih in tujih turistov, nočitev pa so ob tem zabeležili kar blizu 450.000.

Z vse večjim povečevanjem prenočitvenih zmogljivosti pa so na Braču za letos zagotovili, da bo na voljo dovolj kvalitetnih prenočišč, in sicer skupaj 7.630, od tega 4200 prenočišč v zasebnih turističnih sobah.

Turistični delavci iz Povelje pa niso pozabili k vsemu dodati, da ima vsako turistično mesto in naselje na Braču lepo urejeno ambulanto z zdravnikom, v Supetru: ot največjem mestu pa imajo tudi zdravstveni dom, kar pomeni, da je zdravstvena oskrba za turiste zagotovljena, seveda, če jo bodo potrebovali.

Turistom, ki bodo letos odšli na letovanje na Brač, se tudi ni treba bati, da ne bi bili preskrbljeni z živili in vsem drugim, kar je potrebno na dopustu. Kajti v Sutivanu so zgra-

dili novo samopostrežno trgovino, v Supetru so odprli sodobno mesnico, prav tako v Bolu itd. Tovarna »Sardina« pa bo prevzela preskrbo turistov z vsemi vrstami rib. Zasebni gostinci se bodo potrudili — mimogrede povedano so novinarjem že dokazali — da bodo imeli vedno na voljo razne braške specialitete, kot so ovčji sir, pršut, braške ovce, vitalac, olive, razne školjke in podobno. Tudi sadja ne bo manjkalo, saj bo trgovsko podjetje »Dalma« poskrbelo za »leteče« prodajalne s sadjem in povrtinami na vseh krajih, kjer bodo turisti in kopalci.

Že v zadnjem sestavku smo omenili, da bo marsikdo iz Slovenije odšel na dopust v Dalmacijo pa tudi na otoke. Zavoljo tega prav gotovo ne bo odveč, če v informacijo navedemo še nekaj podatkov, kje in za kakšno ceno bodo letos delovni ljudje lahko preživeli počitnice na otoku Braču.

V Bolu, Supetru, Milni, Sutivanu, Postirji, Povelji, Splitski in Sumartinu se cene ležišč v zasebnih sobah I. kategorije gibljejo od 900 do 1200 starih dinarjev. Za ležišča v sobah II. kategorije pa se cene sučejo od 720 do 950 starih dinarjev: v sobah III. kategorije se cene ležišč gibljejo od 400 do največ 700 starih dinarjev.

Najcenejše pa bodo letos počitnice v Sumartinu, kjer se cene dnevne oskrbe gibljejo od 1800 pa največ do 2600 starih din.

M. Z.

DOPISNA DELAVSKA UNIVERZA LJUBLJANA

VPISUJE:

- v tehniško šolo strojne, elektriške, lesnoindustrijske in kemijske stroke
- v ekonomsko šolo
- v dveletno administrativno šolo
- v poklicno šolo kovinarske, elektro in avtomehanske stroke
- v I. in II. stopnjo osnovne šole za odrasle (5. in 8. razred)
- za ljubljansko območje bo odprt tudi popoldanski oddelek osnovne in ekonomske šole

VPISUJE TUDI V TEČAJE:

- v začetni knjigovodski tečaj
- v tečaj analitične evidence
- v tečaj finančnega knjigovodstva
- v tečaj tehniškega risanja
- v jezikovne tečaje slovenščine, nemščine in italijanščine
- v tečaj za skladiščnike
- v tečaj za predelavce in kontrolorje v kovinski stroki
- po dogovoru organizira za potrebe podjetij izpopolnjevalne tečaje

Kandidatom je s plačilom šolnine zagotovljeno tudi do sto ur seminarskega pouka.

Vpisovanje bo do 30. septembra.

Dopisna oblika, kombinirana z občasnimi seminarji, je primerna za vsakogar, ker šolanje ni vezano na čas in kraj.

Pojasnila daje Dopisna delavska univerza, Ljubljana, Parmova 39, tel. 316-043, 312-141 vsak dan dopoldne, ob torkih tudi popoldne. Če želite pismena navodila in program, priložite za odgovor znamke v vrednosti 1,80 N-din.

Letošnji nezadovoljivi izvozni rezultati so po mnenju gospodarstvenikov v dobršni meri pogojeni z neustreznimi zunanjetrgovinskimi predpisi in z deviznim režimom. Svojo trditev so razpravljavci bogato ponazorili s primeri iz prakse in zahtevali, da gospodarski instrumentarij v prihodnje pospeši mednarodno izmenjavo dobrin v prid boljše poslovnosti gospodarstva.

ZVEZNI SEKRETAR ZA ZUNANJO TRGOVINO
DR. VASIL GRICEV SE JE POSVETOVAL
S SLOVENSKIMI GOSPODARSTVENIKI:

Napoved sprememb v instrumentariju

DOBRA ZAMISEL, PONESREČENA URESNIČITEV

Liberalizirani uvoz je domači industriji zmešal tudi izvozne račune. Jugoslavija je preplavljena s tujim konkurenčnim blagom, prodaja domačih izdelkov zastaja, cene je treba zniževati, tako pa industrija izgublja fond za pokrivanje izvoznih zgub. In — izvoz se zmanjšuje, naj bo v tekstilni, kovinski ter kovinsko predelovalni ali katerikoli drugi industriji.

Namen uvozne liberalizacije pa je bil: prisiliti domače proizvajalce k izkoriščanju notranjih rezerv in prek tega povečati produktivnost ter ekonomičnost proizvodnje, s katerima je mogoče poceniti izdelke ter se usposobiti za mednarodno konkurenco.

Slovenski gospodarstveniki menijo, da sproščeni uvoz ne bi našemu gospodarstvu usodno škodoval, če bi bil tudi izvoz liberalnejši in devizni režim ter kreditiranje izvoza prilagojena potrebam izvoznikov. Slabosti v politiki cen in privilegiranje predstavništva tujih firm se seveda ravno tako negativno zrcalijo v zunanjetrgovinski bilanci.

ŽELEZARNE ONEMOGOČENE

Liberalizirani uvoz jeklenih valjanih materialov je domače železarne dvakratno prizadel. Domala vse so povečale proizvodne zmogljivosti, ki zaradi velikega uvoza niso izkoriščene, otežkočen pa je tudi izvoz, ker domača prodaja ne pokriva izvozne zgube. Domicilne cene so namreč določene in izravnane s tujimi izvoznimi.

Tuji pa ukrepaajo takole: izvozno jeklo je znatno cenejše kakor tisto, ki ga prodajajo doma; tako izravnavo izvozno zgubo. Doma prodajo okoli tri četrtine izdelkov, kar pomeni, da imajo velike možnosti za pocenjevanje izvoza.

Uvoz valjanih materialov iz jekla je letos v prvih štirih mesecih znašal polovico lanskega uvoza. Domači železarji namreč se polnijo skladišča, delavce je treba odpuščati. Ob tem se gospodarstveniki sprašujejo, ali je liberaliziran uvoz smotrno, če gospodarski instrumentarij veže domači industriji roke? Neekonomično zniževanje cen, da bi se zmanjšale zaloge izdelkov, bi utegnilo škodovati vsemu gospodarstvu, kajti pocenjevanje bi zajelo tudi blago, kupljeno z devizami.

IZVOZNI KREDITI OBLJUBLJENI

Financiranje izvoza je eno temeljnih neurejenih vprašanj. Tuja podjetja za več let kreditirajo večje nakupe, medtem ko naša industrija ne nudi te ugodnosti in zato na mednarodnih licitacijah in celo doma izgublja delo.

Domala vso investicijsko izgradnjo v Jugoslaviji so prevzeli tuji, ki jo stoodstotno kreditirajo, domače tovarne za investicijsko opremo pa so primorane graditi v tujini, kolikor ob slabših kreditnih pogojih sploh utegnejo dobiti naročila. Tako je na primer poslovno združenje Rudis, ki izvažajo investicijsko opremo, zbralo letos za 12 milijard inozemskih naročil, ki pa ne bodo izvedena, če ne dobi zadostnih dolgoročnih kreditov za izvoz te opreme. Ta problem tare med drugim Tovarno avtomobilov Maribor. Vsa inozemska avtomobilska industrija kreditira prodajo za pet let, TAM je pa ne more, zaradi tega utegne izvoz katastrofalno upasti.

Predstavniki gospodarstva so kritizirali tudi kratkoročno kreditiranje izvoza. Banke se togo drže 90 dni, ne da bi upoštevale trgovske navade inozemskih podjetij. Italijanski kupci, na primer, odplačujejo uvoženo pohištvo dvanaest mesecev. Če kreditiranja temu ne prilagodimo, naša pohištvena industrija ne bo mogla prodajati v Italijo kljub zagotovljenim kupcem.

Podobno togost kažejo banke pri uvozu. Četudi inozemski dobavitelji pristanejo na daljši odplačilni rok, mora odjemalec plačati blago v 30 dneh, sicer je primoran prositi za podaljšanje kredita.

Načelna pripomba zbranih: predpisi naj omogočijo prožno zunanjetrgovinsko poslovanje in ne zavirajo dinamičnosti gospodarstva, ki jo terja gospodarska reforma. Odbor za zunanjetrgovinske odnose pri Gospodarski zbornici SRS pa je poslal pristojnim zveznim organom več predlogov za dopolnitev zunanjetrgovinskega sistema in deviznega režima.

ZVEZNI ORGANI NAJ NADZIRAJO SAMO POLITIKO
POSLOVNIH DOGOVOROV

Starim administrativnim posegom v zunanjetrgovinske posle pa se na žalost pridružujejo še novi. Zbrani predstavniki delovnih organizacij so kategorično zahtevali, naj bi zvezni organi nadzorovali samo politiko mednarodnih poslovnih dogovorov, o podrobnostih pa naj bi se poslovni partnerji samostojno dogovarjali in s sporazumi ščitili svoje, posredno pa tudi družbene interese.

Popolnoma birokratski je med drugim cenzus, koliko morajo podjetja z izvozno registracijo izvoziti do 22. julija. Mar takšen administrativni poseg pospešuje liberalizacijo izvoza?

»Dopuščajmo gospodarstvu, da išče nove oblike dela in poslovne povezovanja, potem zadeve teoretično razčistimo,« je bilo še rečeno na posvetovanju. »Pri nas pa vsako stvar želimo najprej teoretično razčistiti, potem šele praktično. Gospodarstvo zaradi te počasnosti utrpeli veliko škodo, izgublja ugodne priložnosti ali pa posluje negospodarno ali nezakonito. Nerazčističeno vključevanje tujega kapitala v naše gospodarstvo in posledice tega nas dovolj opozarjajo, da je tudi v zakonodaji potrebna dinamičnost.«

Zvezni sekretar za zunanjo trgovino dr. Vasil Grivec je z mnogimi problemi, ki so jih omenili predstavniki slovenskega gospodarstva, že seznanjen. Njegovo zagotovilo: nekatere spremembe zunanjetrgovinskega instrumentarija se že pripravljajo, prav tako je zagotovljeno dolgoročno kreditiranje izvoza in s tem izenačitev izvoznih pogojev s tujimi podjetji, niso pa še izdelani kriteriji za odobravanje kreditov. Sporazumno z gospodarstvom sprejete spremembe bodo temeljele na principu ekonomičnosti, ne pa na togih administrativnih posegih, ki zavirajo mednarodno menjavo dobrin, in stabilizacijo gospodarstva, zaradi česar smo liberalizirali zunanjo trgovino.

MARIOLA KOBAL

NAJPRIVLAČNEJŠI NA TRŽAŠKEM VELESEJMU

Ze od 1947. leta, ko je bil tržaški velesejem prvič odprt, sodeluje Jugoslavija na njem. Na letošnjem, že 19. po vrsti, je Jugoslavija za italijanskimi razstavljalci prvi in največji razstavljaec. To je tudi razumljivo, saj je jugoslovansko-italijanska blagovna izmenjava iz leta v leto večja in je danes Italija prvi jugoslovanski poslovni »partner«. Letos bo tako sodelovalo na tržaškem velesejmu več kot sto

jugoslovanskih podjetij, med njimi bodo spet najboljše predstavljena podjetja iz Slovenije in Hrvaške, ki zadnja leta vse intenzivneje sodelujejo v trgovski izmenjavi z Italijo.

Dr. Claudio Chiaruttini, generalni sekretar tržaškega mednarodnega vzorčnega velesejma, je na tiskovni konferenci, na katero je povabil tudi sodelavca Delavske enotnosti, posebej poudaril, da je Italija v prvih štirih mesecih letos

prodala Jugoslaviji za 42 milijard lir blaga, medtem ko je Jugoslavija izvozila v Italijo v istem razdobju za 47 milijard lir različnih izdelkov. Primerjajmo pa še to z enakim obdobjem lani: Jugoslavija je v tem času uvozila blaga za 28 milijard lir, izvozila pa za 36 milijard lir blaga. Ob tem pa ne smemo zanemariti tudi blagovne izmenjave italijanskih pokrajin Trsta in Gorice na eni strani in republike Slo-

venije na drugi strani. Po italijanskih podatkih obišče Trst oziroma Gorico na leto približno 8 milijonov Jugoslovancev, ki baie potrošijo povprečno vsak po 2 tisoč lir. To ustvarja promet v omenjenih pokrajinah za nadaljnjih 16 milijard lir letno. Zal ne moremo potreči tudi s podatki o prometu, ki ga italijanski turisti napravijo v Sloveniji. Vendar gre po splošnem mnenju za podobno število.

Znano je, da je letošnji graški velesejem obiskalo več kot 100.000 Jugoslovancev in g. Chiaruttini je izjavil, da s obeta vsaj podobno pozornost Jugoslovancev za njihovo prireditve. Dan Jugoslavije na tržaškem velesejmu bo 22. junija. D. D.

MALA TRIBUNA

PROIZVAJALCEV O PROBLEMIH VKLJUČEVANJA NA MEDNARODNI TRG

Cene nižje — dohodek večji

Razpravlja Dušan Bakič, šef uvozno-izvoznega oddelka v Tovarni kemičnih izdelkov Ilirija iz Ljubljane

Kemična industrija v Sloveniji je v minulih mesecih znatno povečala proizvodnjo. To je storila predvsem na račun modernizacije in s tem sodobnejših tehnoloških prijemov, ki pa so omogočili tudi povečanje produktivnosti.

Precejšnje težave pa povzročajo kemični industriji vse večje terjatve do kupcev, zaradi česar večini kemičnih podjetij ustvarjeni skladi iz delitve dohodka in razpoložljiva bančna sredstva komaj zadoščajo za redno poslovanje.

Za številna podjetja kemične industrije Slovenije pa je značilno, da proizvajajo se več proizvodov. In prav ta pisanost proizvodnje je marsikateremu podjetju omogočila, da kljub številnim problemom doseže ugodne gospodarske rezultate. Mednje šteje gotovo tudi ljubljanska Ilirija, ki je v letošnjem letu dosegla več kot zadovoljlive uspehe, saj ji je med drugim kljub hudi konkurenci uspelo izvoziti do konca aprila že za 200 tisoč dolarjev svojih proizvodov.

Da bi zvedeli kaj več o vključevanju na mednarodni trg in o preprekah, ki jih pri tem premaguje Ilirija, smo zaprosili za razgovor Dušana Bakiča, šefa uvozno-izvoznega oddelka v tej tovarni.

»Raznolikost naše proizvodnje ustreza tudi naš izvoz...«, je povedal Dušan Bakič. »Izde-

lujemo namreč preparate za nego las in druge frizerske izdelke, po katerih je med ženskim svetom danes že vse več povpraševanja. Drugi del tovarne, to je matični oddelek, pa izdeluje najrazličnejša čistilna sredstva, loščila, sveče...«

»Če je informacija točna, bo slavilo prihodnje leto vaše podjetje pomemben jubilej — 60. obletnico. To pomeni, da vam nihče ne more oporekati tradicije, ali ne?«

»Vsekakor so naši izdelki prav na račun dolgoletnih proizvodnih izkušenj za marsikoga v domovini že pojem kvalitete. Zato tudi nimamo večjih težav pri prodaji svojih artiklov na domačem trgu kljub zares številnim konkurentom. Povsem drugačna pa so razmere na mednarodnem tržišču, kjer ime Ilirija še ni pojem in ne pomeni tega, kar predstavlja na primer

Helena Rubinstein, Christian Dior, Ponds itd. Če bi želeli na Zahodu poskrbeti za učinkovito reklamo, pa bi porabili za en sam artikel na 100 tisoč dolarjev. Ker pa tega denarja nimamo, nam danes ne pomaga v visoko razvitih državah niti dolgoletna tradicija, niti kvaliteta, niti kaj drugega. Naši izdelki tam kratko malo ne gredo v promet...«

»Pomeni torej za zapad vaše 'neznano ime' edino prepreko za prodor na tamkajšnje tržišče...?«

»Ne edino, temveč eno izmed najbolj resnih. Težave nam namreč povzroča tudi naša embalaža, ki še vedno ni konkurenčna. Vendar v teh razmerah ne more biti boljša, vsaj ne za kolikor toliko sprejemljive stroške. Tretji resni problem pa seveda predstavljajo cene...«

»Izvažate mar pod lastno ceno?«

»Na Vzhod ne, na Zahod pa z dokajšnjo izgubo. Zaradi naštetih vzrokov pa izvažamo na Zahod zelo malo, v bistvu le v Avstrijo; kljub temu, da prodajamo tu globoko pod lastno ceno, se nam to še vedno izplača. S svojo pasto za čevlje smo poskušali prodreti tudi v Italijo in Zahodno Nemčijo, pa nam to ni uspelo, kljub visoki kvaliteti in lični embalaži na zahod-

noevropski ravni, za katero je poskrbela tovarna Saturnus. Kupci so namreč sila nezadovoljni.«

»Izvoz na Vzhod je torej za vas veliko ugodnejši?«

»Drži. Reklama, demonstracije uporabe naših proizvodov na Češkem, Poljskem in v Sovjetski zvezi ter investicije v lične večjezične kataloge naših izvoznih artiklov so v teh državah opravili svoje. Tako danes zares uspešno izvažamo preko izvoznih uvoznih podjetij na Vzhod svoje kozmetične preparate. Medtem ko smo v minulnem letu izvozili v vzhodne države za blizu 250 tisoč dolarjev, bo letošnja realizacija izvoza na Vzhod za nas v primerjavi z minulim letom še veliko bolj ugodna. Ne glede na rentabilnost bomo skušali obdržati svoje pozicije seveda tudi na Zahodu, saj ne vemo natančno, kaj nas čaka jutri...«

»Kaj vas pravzaprav silijo povečevati izvoza? Ste mar vezani na uvoz reprodukcijskih materialov?«

Konkurenca na domačem tleh je vedno hujša in čeprav v marsičem prednjačimo pred svojimi konkurenti, moramo misliti na jutri. Po drugi strani pa drži, da je odvdsna naša proizvodnja od uvoženih materialov, saj pri nas še ni tovarn, ki bi izdelovale potrebne surovine za našo proizvodnjo. Uspešen izvoz je torej za nas bistvenega pomena...«

»Ali je res, da so cene naših proizvodov v letošnjem letu nižje v primerjavi z lanskim letom?«

»Informacija je povsem točna. Na račun povečane produktivnosti smo v zadnjih mesecih znižali cene številnim našim artiklom, kar nam je omogočilo delna rekonstrukcija podjetja. Hkrati pa nam je uspelo rešiti osebne dohodke, tako da imajo danes v povprečju naši delavci blizu 110 tisoč starih dinarjev mesečnih osebnih dohodkov, ne da bi pri tem okrnili naše sklade. Ko pa bo za nami še druga rekonstrukcija, bomo vsekakor svobodneje zadihali in imeli še več pogojev, da uspešneje posežemo v boj za osvajanje trga doma in na tujem.«

A. ULAGA

VARČEVALNA AKCIJA NA POBUDO ŠOFERJEV LJUBLJANA TRANSPORTA

POSOJILO ZA OBRATNA SREDSTVA

V znani »naftni vojni« ne prihaja več do žolčnih javnih polemik med sprtimi proizvajalci oziroma njihovimi poslovnimi združenji. Zato pa so sicer neenotne delovne organizacije, ki sestavljajo krog proizvajalcev in prodajalcev nafte in njenih derivatov, izstrelile skupno »mino«, ki je eksplodirala 15. maja. Od tega datuma dalje namreč prodajajo nafto in njene derivate samo še za gotovino, torej za takojšnje plačilo. S tem naj bi preprečili nadaljnje kreditiranje kupcev. Če podjetja javnega cestnega prometa še želijo prevažati tovor in potnike, naj se torej znajdejo, kakor vedo in morejo!

Kaj pa so naša prometno-transportna podjetja storila v tako nezavidljivem položaju, ko so se morala v štirinajstih dneh pripraviti na novi način poslovanja?

Zanimiva in značilna je pobuda šoferjev EE tovrnega prometa podjetja Ljubljana transport, ki pričakujejo, da jih bo podprli tudi celotni, več kot 2000-članski kolektiv te delovne organizacije.

Šoferji so namreč predlagali, naj bi del njihovih osebnih dohodkov namensko odstopili za obratna sredstva, to je za plačevanje goriv in maziv... S praznimi rezervarji njihovih vozila ne morejo na pot, ustvarjajo pa pretežen del dohodka podjetja... Zato naj bi vsak član

kolektiva v dveh obrokih prispeval od 20.000 do 60.000 S-dinarjev, kar bi odmerili po višini osebnih dohodkov, izplačanih v letošnjem aprilu. V povprečju gre za posojilo v višini 20% enomesečnega zaslužka, ki bi ga podjetje delavcem vrnilo ob zaključnem računu.

Šoferji EE tovrnega prometa podjetja Ljubljana transport so ta svoj predlog tudi uresničili in vplačali prvi obrok tega svojevrstnega internega posojila. Če bodo njihovo pobudo podprli tudi preostale poslovne in delovne enote, bi tako zbrali približno četrtno sredstev, ki jih šoferji potrebujejo, da bi na črpalkah sproti plačevali goriva in maziva. Preostale tri četrtine pa naj bi zagotovili z uveljav-

ljanjem še drugih ukrepov, ki so jih v prid izboljššanemu gospodarjenju te dni tudi že izglasovali samoupravni organi podjetja Ljubljana transport. S tega stališča torej lahko to pobudo ocenimo kot primer zdravega presojanja članov kolektiva, da bi pomagali prebroditi trenutno zaostritev pogojev gospodarjenja.

Navzlic temu pa bi veljalo načeti še neko drugo vprašanje. Tako: če bi podjetju Ljubljana transport vsi odjemalci v redu plačevali račune, bi tudi Ljubljana transport lahko poravnal svoje račune in se mu ne bi bilo treba posluževati zares skrajnih ukrepov, kakor se jih zdaj očitno mora. In da ne bi razpredali naprej: gre za verigo medsebojnega zadolževanja in kreditiranja v našem gospodarstvu, ki je najbrž ni mogoče razvozlati le tako, da začnemo ukrepati podjetja za proizvodnjo in prodajo nafte, ki so izraziti monopolisti. Če je z njihovih stališča razumljivo, da potrebujejo obratna sredstva, z reformo najbrž nismo želeli doseči tega, da bi monopolist postavil v popolno odvisnost skoraj celotno gospodarstvo, saj končno ni delovne organizacije, ki se ne bi posluževala tudi uslužnostnega prometa.

-mG

DELAVSKA
ENOTNOST

Glasilo Republiškega sveta ZSJ za Slovenijo izdaja CZP Delavska enotnost v Ljubljani. List je bil ustanovljen 20. novembra 1942. Urejuje uredniški odbor. Glavni in odgovorni urednik

MILAN POGACNIK
Naslov uredništva in uprave: Ljubljana, Dalmatinska ul. 4
Ostni predal 313-VI. telefon uredništva 316-672, 316-695
312-402 in 310-033, uprave 310-033
Račun pri Narodni banki v Ljubljani, št. NB 501-1-991, delni račun pri Kreditni banki in hranilnici Ljubljana, št. 91-620-7-32000-10-3204-488 — pošlamo številka stane 50 N-pai — 50 S-din. Naročnina je 1000 S-din. 4.50 N-din — 650 S-din polletna 13 N-din — 1300 S-din letna 28 N-din — 2800 S-din Rokopisov ne vračamo. — Priloga plačana v gotovini. Tisk in blisk CZP Ljubljana

Po X. jubilejnim srečanju
dramskih skupin Slovenije
v Murski Soboti

Eden drugmu ogenj dajmo

Franc Damiš kot Andri in Ivica Krambergerjeva kot Barblin, dva nadarjena mlada igralca v pujski uprizoritvi Andore

Na Linhartovi plaketi je zapisana ta misel, ki tako lepo pripoveduje o smislu gledališkega ljubiteljstva. S tem ognjem je naš človek desetletja, ki jih je bilo mnogo več, kot jih naštevava uradna stoletnica slovenskega gledališča, tudi na odrskih deskah izražal in ohranjal svojo narodnostno samobitnost. In brez tega ognja gledališki ljubitelji danes ne bi mogli iskati svojega resničnega odnosa do življenja in številnih moralnih, socialnih in eksistenčnih vprašanj današnjega sveta.

Ce je v človekovi naravi, da se želi izražati in izpovedovati, se danes sprašujemo, koliko nas je ogenj gledaliških ljubiteljev v poslednjem desetletju resnično ogreval, čustveno in miselno spodbujal, v nas nas same spreminjal. Tu niso za rabo matematična merila. Merilo vsega tega je lahko le tista večja ali manjša mera odrske radoživosti, ki jo občudujemo in tista večja ali manjša mera človekove notranje nujne po izpovednosti, ki nas osvaja.

Od prvih dveh srečanj dram-
skih skupin v Velenju pa vse
do pregledov najboljšega lju-
biteljskega snovanja v Zagorju,
Kopru, trikrat v Novem mestu,
na Jesenicah, v Črnomlju in le-
to v Murski Soboti, je sloven-
sko gledališko ljubiteljstvo v
svoji najboljši podobi doživlja-
lo čas plime in oseke. Ves čas
pa je nekaj sto gledaliških lju-
biteljev potrjevalo svojo trdo-
živost z delom. In spodbujala je
vedno na novo porajajoča se
ljubezen in veselje mladih do
gledališkega čara. To pa končno
najbolj zanika trditve o preži-
velosti »tega početja« in potr-
juje up, da se človek po svojem
poklicnem delu ne bo zadovo-
ljeval le z materialnimi dobri-
nami, marveč se bo vračal k
sebi, k svojim čustvom in mis-
lim, ki jih bo želel izraziti in
izpovedati tudi svojemu okolju.

ZANIMIV IN VZNEMIRLJIV VSAK NA SVOJ NAČIN

Repertoarja vsakega gledališ-
čnega skupin seveda
ni moč vnaprej predvideti. Sku-
pine igrajo za svoje domače
okolje, ne za revije, in številni
so še drugi razlogi, ki vplivajo
na to, kaj uprizorjajo. Toda prav
letošnjega repertoarja na reviji
bi lahko bilo veselo vsako po-
klicno gledališče: njegov lok se
pne od svetovne in domače kla-
sike do najmodernejših dram-
skih del in tudi nekaj zabavne-
ga žanra je bilo vmes. Gledalci
v Murski Soboti so glede tega
lahko bili veseli. Glede na celo-
vitost uprizoritvenih dosežkov
pa je bila tokrat revija v »ose-
ki«, pa čeprav je večina pred-
stav vendarle prinašala s seboj
posamezne kvalitete, ki govore
o določeni prenosni slovenske-
ga gledališkega amaterizma.

Ugledno amatersko gledališče
»Tone Čufar« iz Jesenic se je
ob 300-letnici krstne uprizoritve
Molierovega »Tartuffa« pred-
stavilo s precej drznim, a žal
neuspešnim poskusom presaditve
dogajanja te komedije v sedanji
čas. Večno živ problem licemer-
stva, združenega z neko prikriti-
to pohotnostjo, ki ga Tartuffe
prinaša na oder, je režiserja
Bojana Čebulja spodbudil k
eksperimentu aktualizacije, kar
kaže na vnmirljivost gledali-
škega snovanja, a le-ta je od-
ločilna komponenta vsakršnega
umetniškega snovanja. Žal pa je
»soavtor« Moliera delo le zuna-
nje aktualiziral in tako je za
gledalce predstava ostala nedo-
rečena.

KAKO SE MLADI SREČUJEJO Z GLEDALIŠKO KULTURO

Prisotnost dveh skupin mla-
dih ljudi na tej reviji zgovorno
priča tudi o generacijski pre-
nosni gledališkega ljubitelj-
stva. Tako Oder mladih iz Nove-
ga mesta kot dramska skupina
dijaškega doma iz Kranja sta
nasledovala predstavi pod vod-
stvom strokovnih gledališčinikov.

»Dom Bernarde Albe«, španske-
ga dramatika in pesnika v upri-
zoritvi novomeških mladink,
dijakinj in delavk iz Krke in
Novoteksa, je izžareval dovolj
resnične človeške zavzetosti za
Lorcoovo dramo usode in krvi.
Gotovo največja odlika pred-
stave pa je bila že kar spodobna
govorna kultura, ki so jo dekle-
ta v tej predstavi pokazala. Re-
žiserka Alenka Bole-Vrabcova
je na ta uspeh zelo ponosna,

Spewackov »Naši trije angeli«.
Skupina preprostih ljudi, ki že
dolga leta igra za svoje domače
okolje, je navdušila s svojo pr-
vobitno amatersko igro. Pred-
stava, ki ostrih gledaliških kri-
terijev ne bi prenesla, resnično
ni bila snobistična v tem, da bi
z njo pokazali kaj več kot zmo-
rejo. Umetniško tenkočutno re-
žijsko vodstvo Aleksandra Va-
ličiča je dalo predstavi popolno
notranjo urejenost, ob kateri je

Ob stoletnici slovenskega gledališča in deset-
letnici srečanj dramskih skupin Slovenije je od-
bor za gledališko dejavnost pri Republiškem sve-
tu Zveze kulturno-prosvetnih organizacij Sloveni-
je ustanovil LINHARTOVO ZNAČKO in LINHAR-
TOVO PLAKETO.

Na srečanju v Murski Soboti so prvič javno
podelili 101 LINHARTOVO ZNAČKO tistim na-
stopajočim, ki aktivno delujejo kot gledališki lju-
bitelji najmanj tri leta.

LINHARTOVO PLAKETO kot priznanje za iz-
jemne dosežke na področju gledališkega amateriz-
ma pa so ob tej priložnosti prvič podelili devetim
posameznikom: DRAGU POGORELCU-KARUSU
iz ljubljanskega Šentjakobskega gledališča in MILI
VALENCIČEVI iz kranjskega Prešernovega gleda-
lišča za njuno desetletja dolgo in nadvse uspešno
igralsko pot; SREČKU TIČU in BOJANU ČEBU-
LJU iz jeseniškega Čufarjevega gledališča; KARLU
MALOVRHU iz trboveljskega gledališča in JANE-
ZU KARLINU iz mariborske dramske skupine Slave
Klavora za dolgoletno uspešno režisersko vod-
stvo; MIRI ŠTRUKLJEVI iz Anhovega za dolgo-
letno gledališko delo med mladino; JANEZU
ŠMONU in VINKU TRINKAUSU za njuno orga-
nizatorsko delo med gledališkim amaterji.

Pridružujemo se čestitkam!

saj to mora biti končno prvi na-
men tam, kjer se z gledališkim
ljubiteljstvom srečajo mladi
ljudje. Morda pa je prav go-
vorno kulturo v Cankar-Delako-
vi »Jernejevi pravici« v uprizo-
ritvi dijakov kranjskih poklic-
nih šol režiser Laci Cigoj le
nekoliko zapostavil, razen pri
Jerneju, čeprav mu je treba šte-
ti v dobro, da je mladim ljudem
vsaj patos ostal tuj. A te pred-
stave smo bili kljub vsemu dva-
krat nadvse veseli: prvič, ker je
bila pravi moderni odrski izum
po svoji režijsko-scenski oziro-
ma vizualni podobi in bi v tako
zasnovani predstavi gotovo z
veseljem sodeloval še tako zah-
teven poklicni gledališki ansam-
bel; veseli pa smo je bili tudi
zaradi mladih igralcev, ki so se
v tej predstavi tako lahko se-
znani z modernim gledališčem

POKLICNI GLEDALIŠČNIK KOT REŽISER — TAKO IN DRUGAČE

Kaj je kvaliteta gledališkega
ljubiteljstva, smo se spraševali
po predstavi gledališke skupine
DPD Svobode Zador, ki je
uprizorila bulvarno komedijo

vo do nečesa, kar nas z odra s
svojim patosom ni prepričalo o
človeški pomembnosti tistega,
kar naj bi nam Andora izpove-
dala. Vznemirjeni smo lahko
ob takem rezultatu. In vendar
bi moralo biti že to zagotovilo
za uspeh, če nudi amaterjem
svojo strokovno pomoč poklicni
režiser, so trdili nekateri v raz-
govorih na ljubiteljski tribuni.
Očitno samo to ni dovolj!

ŠENTJAKOBSKA »LJUBA FAMILIJA« POJDE NA HVAR

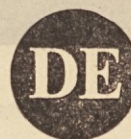
Šentjakobsko gledališče si je
doslej ustvarilo že precej slovesa
z uprizarjanjem bulvarnih ko-
medij. Douglasova komedija
»Naša ljuba familia« je bila
sicer tokrat malo razvlečena,
sicer pa jo je režiser Petrovič
»preveče na oder djal«. Igralska
uigranost tega ansambla ni no-
vost, prav imenitne pa so bile
nekateri kreacije, ki so gledal-
cem nudile pravi gledališki užit-
ek. Naj povemo še to, da bo
slovensko gledališko ljubitelj-
stvo letos na hvarskem festivalu
zastopala prav šentjakobska
»Ljuba familia«.

TO SE LAHKO ZGODI TUDI V »NAJBOLJŠIH HIŠAH!«

Ob koncu revije smo se sre-
čali s tremi ansambli, ki so po
svojih dosedanjih gledaliških
dosežkih sodili v sam vrh gleda-
liškega amaterizma: »Slava Kla-
vora« iz Maribora, »Prešernovo
gledališče« iz Kranja in »Ama-
tersko gledališče trboveljsko«.
Njihove predstave tokrat, žal,
niso izžarevale tistega ognja,
kakršnega so nam na ta ali oni
način prinašali manj znani an-
samblji. Predstave so sicer od-
ražale režisersko veščino, že do-
seženo, a ne preseženo uprizo-
ritveno raven skupine, igralsko
izenačenost, v posameznostih
tudi lepe igralske storitve, v ce-
loti pa vendarle ničesar vzne-
mirljivega. Mariborska uprizo-
ritev Dürrenmattovih »Fizikov«,
groteskne tragedije, ki nam riše
upor navideznihih blaznežev — fi-
zikov zoper to, da bi človek z
vso svojo genialnostjo postal
žrtev lastnega razuma, je po-
kazala, da je ta izkušena skupi-
na posegla vendarle tokrat pre-
visoko. Ta »oreh« je bil tudi za
poklicno gledališče. »Mišnica«
Agathe Christie, kriminalna
zgodba, ki iz nedoumnega raz-
loga že 14 let potuje preko ev-
ropskih odrov, v uprizoritvi
»Prešernovega gledališča«, kljub
nadarjenim igralcem in vešči-
nam režiserja Viktorja Molke,
nas ni zabavala tako, kot bi nas
ta kriminalno humorna zgodba
lahko. Cankarjev »Kralj na
Betajnovi«, ki so ga Trbovelj-
čani uprizorili za 60-letnico
Cankarjeve kandidature in ki
si ga je že doslej ogledalo preko
1600 gledalcev, je bila predsta-
va, ki je prav tako navdušila
le v posameznostih, v celoti pa
vendarle ni presegla tistega, kar
od tako uigranega ansambla že
smemo pričakovati.

Tistega gledališkega ognja,
ki so nam ga prinašale prve
predstave, zadnje tri niso daro-
vale obilo, pa čeprav so po vseh
formalnih kriterijih gledališke-
ga dosežka morda celo daleč
prednjačile. O teh navideznihih
nasprotjih, ki pa vendarle ozna-
čujejo neko preosnovno gledali-
škega ljubiteljstva, naj mi osta-
ne prilika zapisati kaj več pri-
hodnjič. SONJA GÄSPERSIČ

KAKO SPOŠTUJEMO DOGOVOR

PO SLEDIOVIH PRIPOROČILA
IZVRŠNEGA SVETA SR SLOVENIJE
O FINANCIRANJU DRUGOSTOPENJ-
SKEGA ŠOLSTVA

CELJANI V NEGOTOVOSTI

Kratek obisk pri Vojku Simončiču — direktorju celjske-
ga medobčinskega sklada za financiranje drugostopenjskega
šolstva — je pokazal, da so tudi na tem območju srednje šole
v hudih skripicah. Republiško priporočilo številne delovne or-
ganizacije jemljejo bolj za šalo kot zares. Temu ustrezno
životarijo šole druge stopnje, iz meseca v mesec je bolj pereč
problem, kje vzeti sredstva za osnovno dejavnost.

Voda, da nam ne bo kdo očital dolgoročnega pogrevanja
starih dejstev ali celo praznega besedičenja, prislusnimmo be-
sedam Vojka Simončiča, direktorja omenjenega sklada:

VISOK PRIMANJKLJAJ V SKLADU

»Naš upravni odbor je sprejel svoj proračun za letošnje
leto šele konec maja. Istočasno je tudi obvestil šolske zavode,
koliko sredstev planira zanje na proračun, realizacija vsega
tega pa seveda zavisi od tega, kako bodo občinske skupščine
in delovne organizacije poravnale svoje obveznosti nasproti
skladu...«

Zaradi dosedanjega nezadostnega dotoka sredstev nudi
sklad šolam le sredstva v isti višini kot preteklo leto. To
pomeni, da prejemo šole II. stopnje samo 83 % od planirane
kvote, kar ne deluje najbolj spodbudno na prosvetne delavce
in kar ne omogoča tistega kvalitetnega dela, kakršnega bi si
naša družba želela.

Lani so prispevale v povprečju delovne organizacije v
sklad 0,6 % od svojih bruto osebnih dohodkov, pravi Vojko
Simončič. »V letošnjem letu bodo oddvojile nekatere delovne
organizacije v ta namen celo 1,5 % od svojih bruto osebnih
dohodkov, druge seveda manj, tretje pa celo ničesar. To pa
povzroča visok primanjkljaj. Že za prvih pet mesecev dolgu-
jejo občinske skupščine in delovne organizacije skladu 137
milijonov starih dinarjev. Tako dolguje na primer občina
Šmarje 43,5 % od planiranih sredstev, Slovenske Konjice
40 %, Laško 36 %, Krško 32 %, medtem ko je na primer ob-
čina Mozirje izpolnila svoje dosedanje obveznosti kar 105-
adstotno...«

Ob vsem tem je zelo zaskrbljujoče, da kar štiri občine od
enaestih niso pristale na dogovorjene zneske, ki so jih dolo-
čala skupna merila, med katere šteje tudi občina Sevnica, ki
v letošnjem letu ni porok za prispevke iz gospodarstva. Dvoje
občin pa ustreznih pogodb s skladom še ni podpisalo. Zato
ni čudno, da so v Celju zaskrbljeni, saj je osnovna dejavnost
šol II. stopnje dejansko v negotovi situaciji.

POGODBA JE ŽE SKLENJENA

Med večje delovne organizacije v Krškem, ki v letošnjem
letu še ničesar niso nakazale medobčinskemu skladu za finan-
ciranje II.-stopenjskega šolstva, štejeta tudi Tovarna celuloze
in papirja in pa Gradbeno podjetje Sava.

Na vprašanje, ali je delovni kolektiv letos pozabil na
republiško priporočilo in svoje obveznosti do II.-stopenjskega
šolstva, odgovarja Leopold Stanko, sekretar v Tovarni celu-
loze in papirja, takole:

»Kot v drugih delovnih organizacijah smo tudi mi čakali
na novi zakon. Res pa je, da smo prejeli od občine pogodbo
še pred tremi tedni. Samoupravni organi so potlej o zadevi
razpravljali in sprejeli sklep, da damo v letošnjem letu
za sklad 8,8 milijona starih dinarjev...«

Danes je pogodba med Tovarno celuloze in papirja v Kr-
škem ter občino že sklenjena. Razlika v primerjavi z minu-
lim letom je v bistvu samo ta, da je tovarna sklenila svojo
dotacijo za več kot 3 milijone starih dinarjev.

Kolektiv je v težavah... pravi Stanko Leopold, »zato
je tudi dotacija letos nekoliko manjša. Dali smo največ, kar
je bilo možno v sedanji situaciji. Ob vsem tem moram ome-
niti še to, da bo dala naša tovarna v letošnjem letu svojemu
šolskemu centru tiska in papirja najmanj 11 milijonov starih
dinarjev. Imamo tudi 52 svojih štipendistov. Vsa ta dejstva
pa kažejo na to, da pri izobraževanju res ne štedimo...«

ENO ALI DRUGO

Med 11 občinami, ki naj bi dotirale sklad za financiranje
drugostopenjskega šolstva, štejeta tudi občina Zalec in Slo-
venske Konjice, ki v letošnjem letu ne želita prevzeti odgo-
vornosti za delež gospodarskih organizacij.

Da bi zvedeli, če se je problem že premaknil z mrtve
točke, smo se ustavili v žalskem Ferralitu in poprosili Draga
Randla, predsednika delavskega sveta, za pojasnilo.

»Na delavskem svetu smo razpravljali o problemu več
kot enkrat...« je povedal Drago Randel. »Prvotni sklep de-
lovne skupnosti je bil, da damo za sklad 1 % od naših bruto
osebnih dohodkov, potlej pa smo delež povežali na 1,3 %. Dej-
stvo je, da je danes pogodba z občino že sklenjena, da pa
nismo skladu še ničesar nakazali. V pogodbi smo namreč po-
stavili alternativo, ki pravi, da obveznosti do sklada ne bomo
poravnali, kolikor bomo morali kriti stroške za naš oddelek
livarskih javcev na šoli Borisa Kidriča v Celju. Pogodba
torej pravi, ali — ali...«

V žalskem Ferralitu očitno niso pripravljeni financirati
svojega oddelka v Celju in istočasno izpolniti svoje obveznosti
do sklada za financiranje drugostopenjskega šolstva. Verjetno
je rešitev problema v odgovoru na vprašanje, katerim šolam
bi se lahko odpovedali v tem kolektivu? Ob odgovoru na to
vprašanje pa bi bilo verjetno najbolj smotno razpravljati o
alternativi ali — ali, oziroma oboje.

ŠE NIČ DOKONČNEGA

Za zaključek naše tokratne akcije na območju celjskega
medobčinskega sklada za financiranje drugostopenjskega šol-
stva smo izbrali gradbeno podjetje Ingrad iz Celja, ki v le-
tošnjem letu tudi še ničesar ni prispevalo za šole II. stopnje.

Tilčka Zager, predsednica centralnega DS, je ob našem
obisku komentirala vprašanje takole:

»Tudi pri nas smo se že nekajkrat pogovarjali na delav-
skem svetu o dotaciji skladu za financiranje drugostopenj-
skega šolstva, pa smo razpravo vedno odložili. Zeleni smo
počakati na novi zakon. Glede na to, da že tako ali tako
vsako leto zelo veliko plačujemo za svoj šolski center, nam
ni vseeno, koliko bomo dali skladu za šolstvo. Znano je nam-
reč, da nimajo številne delovne organizacije nikakršnih do-
datnih obveznosti. Vendar, glede na to, da »po novem« v bi-
stvu ni ničesar novega, menim, da bo naša delovna organi-
zacija v letošnjem letu dala v ta namen približno enak
znesek kot minulo leto. Pogodbe z občino pa še nismo
sklenili...«

Tudi to pot je torej rezultat naše akcije kopica pomisle-
kov, dilem, opravičil... Zares nesporno je ob vsem le to, da
so ponovno šolski zavodi tisti, ki so potegnili najkrajšo.
In, na čigav račun...?

A. ULAGA

ŠAMPIONKA JE RES »ŠAMPIONKA«

Skoraj neverjetno!

Šampionka iz Renč je lani dosegla blizu milijardo in dvesto milijonov bruto prometa.

In to s komaj 86 zaposlenimi... in z enim inženirjem agronomije.

Od tega so kar precej »odrinili« za sklade. Blizu 100 milijonov starih dinarjev. Lani pa so odplačali tudi 53 milijonov starih dinarjev kreditov, tako da morajo odplačati le še 77 milijonov starih din.

SKROMNOST JE LEPA OEDNOST

Šampionka, podjetje za proizvodnjo in predelavo prehranbenih in kemičnih izdelkov, ni tovarna z belimi zidovi in proizvodnimi prostori sodobnih konstrukcij, kot jih lahko srečamo v marsikaterem kraju pri nas.

Maloštevilni zaposleni v Šampionki, po večini priučena dekleta, še danes »proizvajajo« skoraj pod kozolci, ali v bivših zapuščenih stajah, že na polpodrtih in opučenih opekarnah.

Tudi upravni prostori Šampionke niso opremljeni s pohištvom, ali obloženi z dragocnimi preprogami. Šampionkini proizvodni in upravni prostori so skromni. Še pred nedavnim, morda pred letom dni so bili taki, da marsikdo ne bi hotel delati pod njihovo streho. Toda kolektiv Šampionke je prav zaradi svoje skromnosti vztrajal, si za silo sam uredil proizvodne prostore in lani res požel »šampionske« rezultate.

stega, kar so počeli, nekaj »ratalo«. Trije požrtvovalni delavci se niso osmešili, kajti iz Šampionke je, kot vidite, res nekaj »ratalo«.

»Ne nas preveč povzdigovati«, se je »pritožil« Stane Vajcar, direktor tovarne, ki se je pravkar vrnil s službenih opravkov v Novi Gorici. A kljub temu, da direktorju ni bilo preveč ljubo, ko so ga drugi hvalili, koliko in koliko zaslug ima pri Šampionki, se vseeno rad spominja začetkov:

»Ko smo začeli s proizvodnjo varikine v zapuščenj konjski staji, smo imeli na voljo le 600 tisoč starih dinarjev obratnih sredstev in dve ali tri kadi, v katerih smo »mešali« varikino. Čeprav smo bili samo trije, smo delali vsi za enega, eden za vse. Sam sem bil šofer, trgovski potnik pa »direktor« pa delavec ob kadi in podobno. Prvo »plačo« pa smo dobili šele čez tri mesece.

OB KISU VESELI OBRAZI

Vse do pred tremi leti je Šampionka iz Renč poslovala v

tega vina proizvajali kis, se je kar sama ponujala. Toda sedaj nismo imeli niti prostorov niti ljudi, da bi si naredili kisarno.

A vseeno so v Šampionki idejo o kisarni in o proizvodnji kisa vztrajno uresničevali. Občina jim je za proizvodni prostor dodelila staro opuščeno opekarno v Bukovici.

»Mi pa smo se obrnili na profesorja Vinka Kramaršiča in profesorja Friderika Gerla z ljubljanske univerze, da sta nam razvila postopek, po katerem danes že uspešno proizvajamo kis,« z neprikritim zadovoljstvom ugotavlja direktor.

Inženir Aldo Volk, tehnični vodja tovarne, pa me je nato povabil, naj si kisarno tudi ogledam.

Pravo zadovoljstvo je gledati, kako proizvajajo kis. Za oko zelo enostavno. V resnici pa je proizvodnja kisa zahteven kemijski postopek. Na to so opozarjale številne epruvete in stekleničke v priročnem laboratoriju, kjer dnevno kontrolirajo kvaliteto kisa. Še več pa je o tem povedal tovariš Gačnik, vodja kisarne:

»Vseskozi moramo skrbeti, da je v komorah, kjer proizvajamo kis, stalna temperatura, da nam dragocene glivice ne »umrejo«. Skrbeti moramo, da kis dobro »uležimo«, kajti šele potem je dober za prodajo. Najbolj pa se bojimo, če zmanjka elektrike, ker se nam potem ustavi ves kemijski proizvodni proces, kar pa za nas predstavlja precejšnjo škodo. No, na srečo se slednje ne zgodi prevečkrat.

Še z večjim zadovoljstvom pa je vodja kisarne povedal, koliko so lani natočili kisa v steklenice. Nič manj kot milijon litrov, letos pa računajo, da ga bodo natočili še tristo tisoč litrov več kot lani.

Šampionkin kis je eden najkvalitetnejših pri nas, saj z njim zalagajo že vso Slovenijo in Istro, pa tudi del ostale Hrvatske.

Nadaljnjih nad dvesto milijonov dinarjev so pred dobrim letom naredili prometa samo s kisom.

V Šampionki imajo ob kisu vesele oblike.

ČUDEŽ V RENČAH

Lani pa se je v Renčah, v njihovi tovarni zgodil čudež, kot pravimo.

Bruto promet so povečali za več kot pol milijarde starih dinarjev.

V hudi konkurenci najrazličnejših velikih proizvajalcev pralnih praškov in drugih čistilnih sredstev, kot so mariborski Zlatorog ali osižeška Saponia, so v Šampionki »vrgli« na trg mimo varikine še tri čistilna sredstva: PREDPRAL, univerzalno predpralno sredstvo za vse pralne stroje, potem: VAMO, koncentrirano čistilno sredstvo, ki so ga vesele zlasti gospodinje in ga lahko uporabljajo za čiščenje keramičnih ploščic, kopalnih kadi, stranišnih školjk, kamnitih plošč, emajliranih ter kombiniranih štedilnikov itd., nato: PEREKS, ki ga lahko uporabljajo kot čistilno sredstvo predvsem v mehaničnih delavnicah.

»Kako ob tako hudi konkurenci z raznimi čistilnimi sredstvi sploh uspete prodati vse omenjene vaše izdelke?« je bilo namenjeno vprašanje direktorju.

»Veste, najdemo se in elastični smo na trgu. Primerno reklamiramo naše izdelke in že kar dobro imamo vpeljeno prodajno mrežo po vsej državi...« je bil kratek in jedrnat odgovor direktorja.

Tako lepemu lanskemu poslovnemu uspehu Šampionke pa je pripomogel tudi nov obrat Perla iz Pirana, ki se je lani priključil tej renški tovarni in je s proizvodnjo raznih kvalitetnih parketnih loščil ustvaril blizu 160 milijonov starih dinarjev prometa.

V KATEREM GRMU TIČI ZAJEC?

V Šampionki je 70% zaposlenih le priučenih. Imajo enega inženirja, ki nedvomno mnogo pomeni. Ostali zaposleni na upravi, teh je komaj 10, pa se zdaj ukvarjajo v glavnem s prodajo izdelkov.

Kdo pa jim razvija nove originalne izdelke, kot so čistilna sredstva?

Pri polnjenju koncentrata varikine

Kis v Šampionki zdaj proizvajajo v starih obratih zapuščene opekarno v Bukovici. Posnetek pa nam kaže prostore, kjer imajo vskladiščeno embalažo

Na to vprašanje niso odgovorili. In verjetno tudi ne bodo nikoli povsem jasno odgovorili. No, pa to skrivnost le privoščimo prizadevnemu kolektivu Šampionke. Še najbolj se je »razkril« inženir Aldo Volk:

»Zelo tesno sodelujemo z nekaterimi univerzitetnimi profesorji iz Ljubljane in drugimi priznanimi strokovnjaki s področja kemije, ki nam pomagajo »na dan« s tem ali onim novim izdelkom.

RAČUNAJO TUDI NA JUTRI IN SE DALJ

»Menim, da smo s kadrom, ki ga imamo zdaj na voljo v tovarni, dosegli vse, kar smo mogli,« je spet povzel besedo direktor Stane Vajcar. »Če hočemo proizvodnjo še razširiti, moramo čim prej pridobiti nove strokovnjake, ki naj bi kar se da hitro izpeljali še boljšo organizacijo dela in izpopolnili naše tehnološke postopke...«

V Šampionki so odprli vrata predvsem mladim strokovnjakom. Zdaj že štipendirajo na tehnični srednji šoli pet mladih ljudi. Z veseljem pa bi sprejeli še marsikatero, pa najsi bo mladega, sposobnega tehnika ali inženirja. Kajti v Šampionki res ne morejo več naprej brez strokovnega in še boljše mehaniziranega in organiziranega dela.

Mladi strokovnjaki v Šampionki bodo nedvomno z boljšo organizacijo dela in uvajanjem novih tehnoloških postopkov veliko prispevali k še večji produktivnosti. Za Šampionko kot mlado tovarno pa bo tudi še zmeraj rentabilno, da naveže še tesnejše stike bodisi s strokovnjaki na univerzi ali s strokovnjaki na številnih znanstvenih institutih v Ljubljani, ki jim bodo pomagali z razvijanjem novih in pri izpopolnjevanju se-

danjih izdelkov. Seveda, če pa se bo hotela Šampionka še bolj uveljaviti s svojimi izdelki na domačem in v perspektivi tudi na tujem trgu, bo morala specializirati proizvodnjo le na tiste izdelke, ki bodo šli najboljše v promet.

ZAUPAJMO KOLEKTIVU

O Šampionki bi se dalo napisati še eno časopisno stran.

Toliko pozitivnih in dobrih stvari se dogaja v tej mali tovarni po številu zaposlenih in v veliki tovarni po doseženih uspehih.

Samo nekaj pa lahko zbode v oči slehernega, ki se približe seznanji z življenjem in delom tega prizadevnega kolektiva.

To so še neizoblikovana merila nagrajevanja zaposlenih.

Osební dohodki zaposlenih pa niso slabi.

V povprečju se gibljejo že med 90 tisoč in 100 tisoč starih dinarjev. Toda razpon med nekvalificiranimi delavci in tistimi, ki proizvajajo in organizirajo delo, pa je le pre-skromen, komaj 1:2,5 ob uspehih, ki jih dosegajo.

Toda kolektivu, kakršen je Šampionka iz Renč, lahko povsem zaupamo, da bo tudi to vrzel v nagrajevanju odpravil in izoblikoval takšna merila nagrajevanja, da bodo tudi prizadevni, sicer za zdaj še maloštevilni organizatorji proizvodnje z direktorjem na čelu pravično nagrajeni za svoje zares uspešno delo.

MILAN ŽIVKOVIČ

Ustanovitelji Šampionke iz Renč so bili Jože Vicič, Cveto Gačnik in sedanji direktor Stane Vajcar

MAJHEN SKOK V »ZGODOVINO«

Šampionka je mlada tovarna.

Ima pa vseeno zanimivo »zgodovino«. Inženir Aldo Volk, ki se je v Šampionki zaposlil pred približno dvema letoma in je trenutno edini inženir v tovarni, pripoveduje:

»V Šampionki oziroma bivši Čistilki so začeli s proizvodnjo trije ljudje. Cveto Gačnik, Jože Vicič in sedanji direktor Stane Vajcar so pred približno šestimi leti na pobudo krajevné skupnosti iz Renč začeli s proizvodnjo varikine, danes tudi pri nas že zelo znanega belilnega sredstva... Omenjeni trije tovariši so takrat res dali vse od sebe, pa čeprav so delali v nemogočih razmerah. Tudi po 14 ur so bili na delu, samo da bi iz ti-

okviru domače krajevne skupnosti. Potem pa je Šampionka postala podjetje. In v prvem letu poslovanja v okviru podjetja so samo z varikino, ki se je pri gospodinjah uveljavila kot odlično belilno sredstvo, naredili kar za 302 milijona starih dinarjev prometa.

Toda samo ob varikini se ni dalo živeti.

Čeprav sedaj še niso imeli inženirja, je direktor Stane Vajcar kar sam tuhtal in gruntal, kaj bi še lahko proizvajali, da bi se še bolj opomogli.

»Kaj, če bi proizvajali kis, sem se tedaj vprašal,« nadaljuje direktor. »Kajti tod na Vipavskem, Goriškem in v Brdih je bilo mnogo nekalitnega vina, ki so ga do tedaj po večini metali proč. Ideja, da bi lahko iz

Vam nudi moden asortiment konfekcije, galanterije in metražnega blaga

modna hiša
LJUBLJANA - MARIBOR

PRODAJNI SERVIS